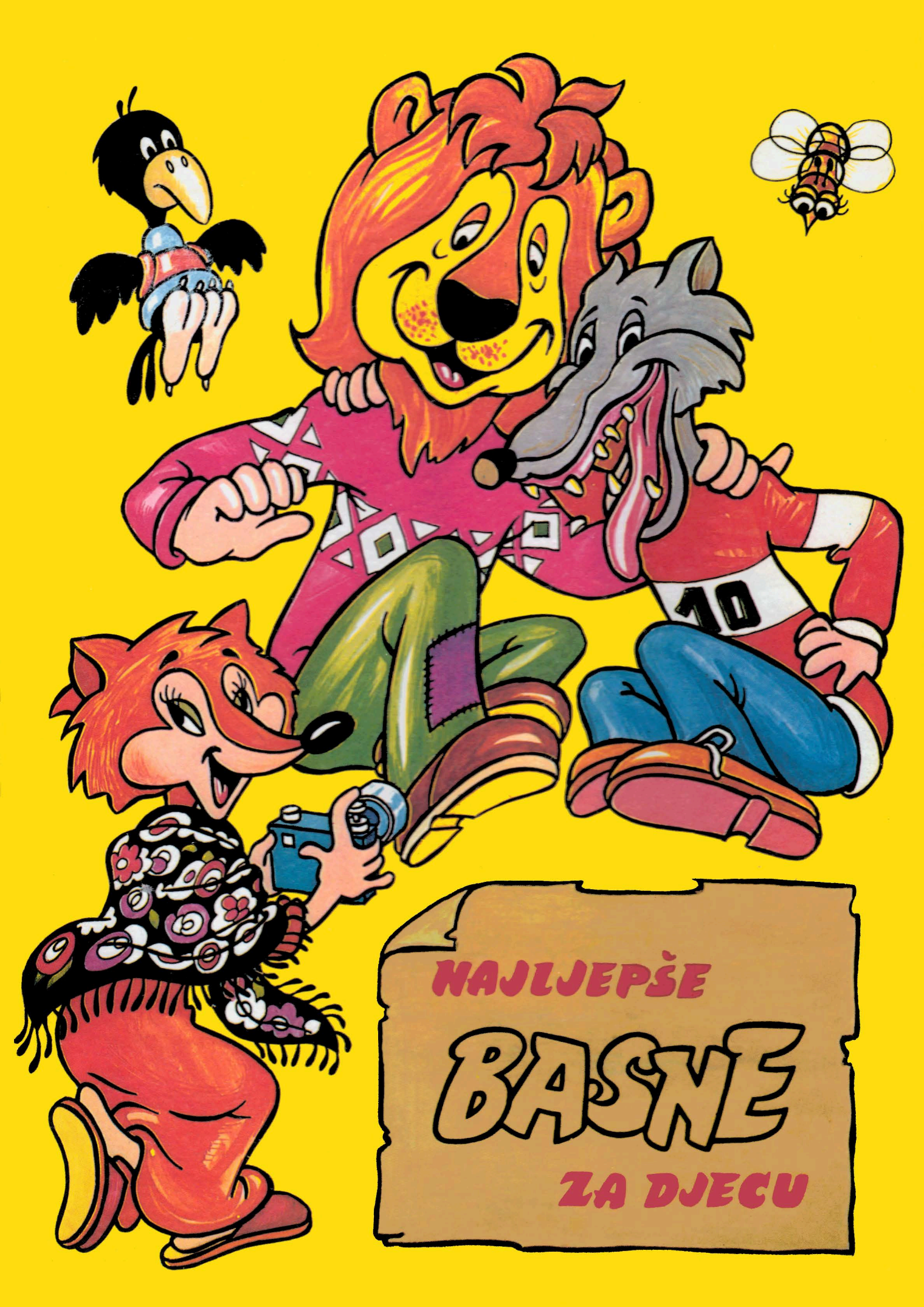

NAJLJEPŠE BASNE ZA DJECU

NAJLJEPŠE
BASNE
ZA DJECU

Draga djeco,

Čitajući ovu knjigu, uočit ćete da se likovi, a to su uglavnom različite životinje, često ponašaju kao i odrasli ljudi, da se priroda oko njih predstavlja također u živom obliku sa svim vrlinama i manama, a to je glavna oznaka ovih kratkih priča, koje nazivamo basnama.

Basna je kratka priča u kojoj glavnu ulogu imaju životinje, prikazane s ljudskim svojstvima: govorom, karakternim osobinama, sklonostima, težnjama itd., tako da se alegorički crtaju odnosi među ljudima, izruguju ljudske slabosti i mane (lav je oličenje snage, lisica lukavosti, vuk opakosti, medvjed dobroćudnosti, janje naivnosti itd.).

Svaka basna u sebi nosi i stanovitu pouku, koja nije uvijek izričito ispisana. Ako u prvi mah i ne uočite tu skrivenu pouku, nemojte se razočarati! Pitajte o tome svoje roditelje i prijatelje, ili se pak potrudite da sami riješite zagonetku, jer zadaće i nisu tako teške.

Htjeli bismo da se, shvativši pouke sadržane u basnama, naučite drugarstvu, dobroti, poštenju, prijateljstvu i svemu onom što će vam pomoći da postanete vrijedni đaci.

LISICA I GAVRAN

Gavran je negdje našao poveliki komad sira i stojeći na grani stabla držao je čvrsto sir u kljunu.

Lisica to opazi i pošto se privukla stablu poče hvaliti gavrana:

— Ti si veoma lijepa ptica — reče ona — i imaš prekrasno perje! Nitko na svijetu ne bi ti bio ravan, samo kad bi još umio pjevati!

Gavranu se nije svidjelo da kraj tolike svoje ljepote ima i neku manu. Da bi uvjerio lisicu kako umije pjevati, on otvori kljun i zagrakta.

Sir mu ispadne iz kljuna, lisica zgrabi plijen i pobježe.

— E, moj gavrane! — mislila je ona. — Imaš ti i sjaja i glasa, ali nemaš pameti.

MEDVJED I PČELE

Medvjed se prikrade košnicama. Iz jedne košnice uze saće s medom i počne se sladiti. Izleti pčela, pa ga ubode u njušku.

Medvjed se rasrdi, podigne košnicu i udari njome o zemlju. Tada izlete sve pčele i razdražene navale bosti medvjeda bez milosti. Zalijetale su mu se koja u oči, koja u uši, te medvjed naže bježati braneći se koliko je mogao.

— Zar mi ne bi bilo bolje da sam pretrpio ubod jedne pčele — brundao je on — nego što sam želeći osvetu izazvao protiv sebe cijeli roj.

OVAN I JELEN

Ovnu dosadilo da živi pod neprekidnom paskom pastira. Jednog dana ugrabi priliku, udalji se od stada i ode u planinu. Tu sretne jelena, koji se iznenadi kad ugleda ovna samog u šumi.

Jelen zapita ovna što tu radi i kamo je krenuo. Ovan iskreno ispripovjedi što je naumio. Reče da mu je dosta pastira, jer pastir je mučitelj: muze i striže ovce, pa ih čak prodaje, ili kolje i jede. Jelen se na tu priču osmjehnu:

— Bezazleno stvorenje! — reče on ovnu. — Poslušaj što ću ti reći! A govorit ću ti iz čistog prijateljstva, za tvoje dobro. Koliko god pastiri pro-

davali i klali ovce, ipak će ovaca biti više na svijetu negoli kad bi ih počeli vukovi klati. Vidiš li moje rogove? Veći su i jači od tvojih! Ipak, da me brze noge ne spasavaju od vukova, rogovi mi ne bi pomogli. Da ovce nemaju čuvara i pastira, ne bi ih ni bilo. Ukratko, ako se ne vratiš stadu, tebe, prijatelju, čeka pogibija. Čim te prvi vuk dostigne, uvidjet ćeš da sam ti govorio istinu.

Ovan se zamisli, zatim se zahvali jelenu i vrati svom stadu.

LAV I ZEC

Tražeći što bi pojeo za objed, lav ugleda zeca gdje spava u žbunju. Lako ga je mogao uhvatiti, ali istog časa malo dalje opazi jelena. Lav skoči i potrča za jelenom. Uto se zec probudi i pobježe. A jelen je bio brži od lava.

Lav se vrati k mjestu gdje je ugledao zeca, ali ga tamo više nije zatekao.

Mašući glavom, lav poče sam sebi predbacivati:

— Eto ti! Hoćeš jelena, pa ne dobiješ ni zeca!

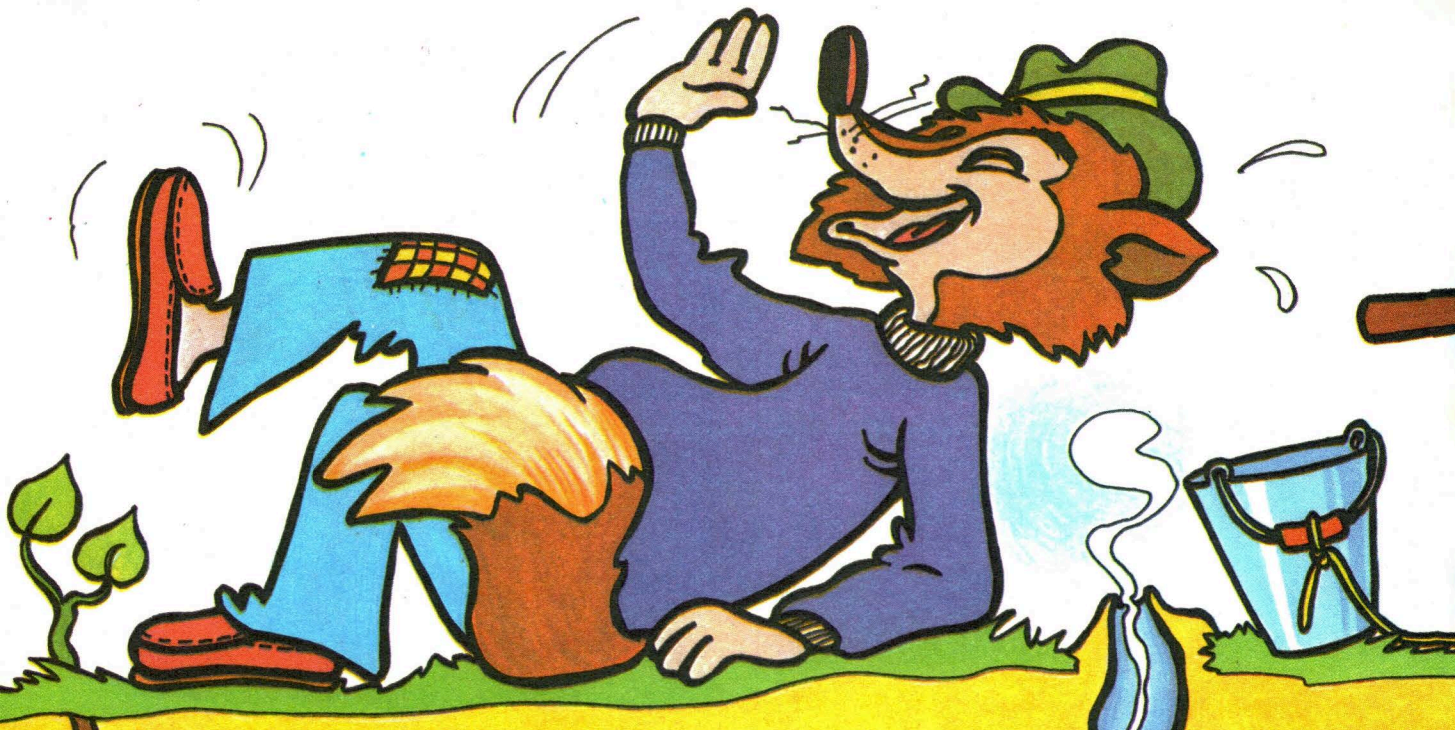

LISICA I JARAC

Lisica i jarac za velike žege strahovito ožedne. Zato se spuste u bunar da se napiju vode. Kad su ugasili žeđ, jarac se poče osvrtati na sve strane.

— Što ćemo sad? — upita on. — Kako da izađemo odavde?

— Zar te to zabrinjava? — reče lisica. — Samo ti slušaj mene, pa se ne boj! Vidi, ovako: stani tu, odupri se prednjim nogama o zid, sagni glavu, a rogove prikloni naprijed!

Spreman da učini bilo što, samo da izađe, jarac

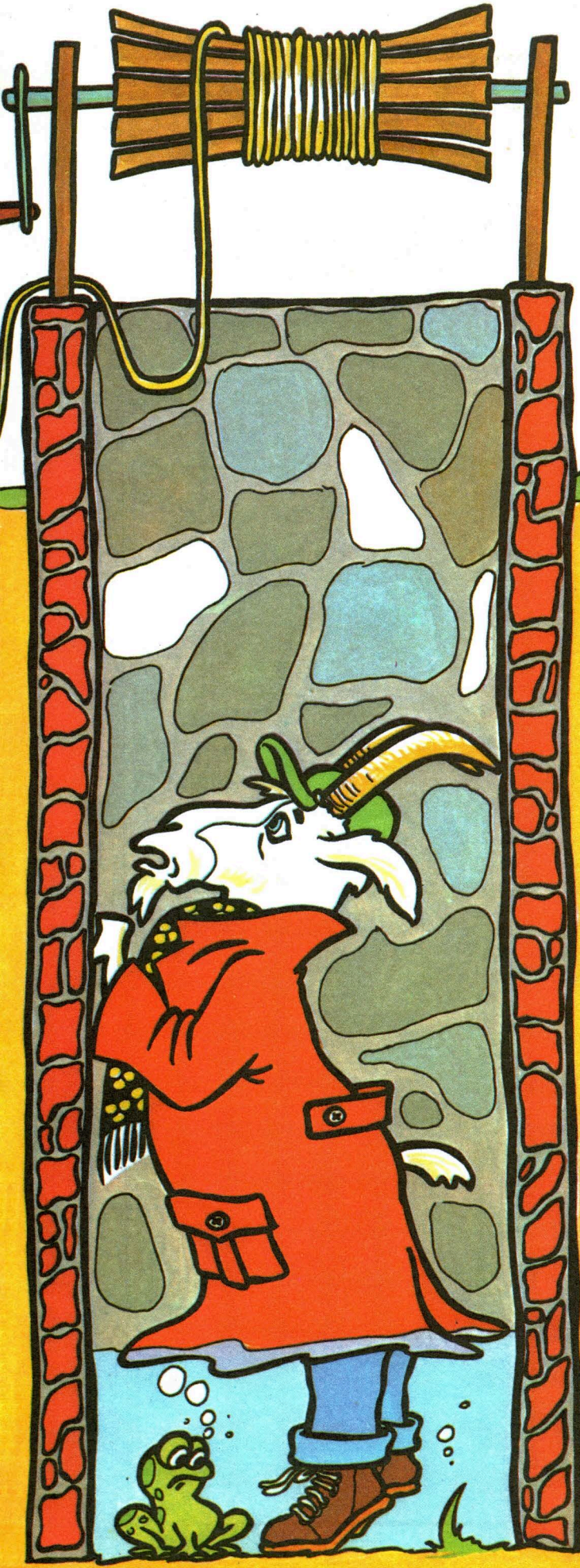

posluša lisicu i postupi točno onako kako ga je naputila. Lisica mu se onda popne na leđa, stane mu na rogove i lako iskoči iz bunara.

Zatim je stala skakati oko bunara i rugati se jarcu. Budući da nije mogao izaći bez tuđe pomoći, jarac je, još uvijek u bunaru, bjesnio i grdio lukavu lisicu, a na to se ona još više smijala:

— E, moj jarče — reče lisica — da imaš pameti koliko brade ne bi ni ulazio prije no što razmisliš kako ćeš izaći.

CVRČAK I MRAV

Usred zime cvrčak zakuca na prozor kuće u kojoj je stanovao mrav. Kad mrav otvori prozor, cvrčak ga zamoli za nekoliko zrna žita da se nahrani, da ne umre od gladi.

— A što si ljetos radio? — upita mrav cvrčka.

— Svirao sam.

— Svirao si? Onda sad pleši, da ti prođe glad — odgovori mrav.

KOS U KRLETKI

Zatvoren u krletki, kos nije htio pjevati danju. Pjevao je samo noću. Upitali ga zašto tako postupa.

— Pjevao sam usred bijela dana — odgovori kos — pa su otkrili gdje sam i lako me uhvatili. To me naučilo pameti!

— Sada je malo prekasno — odgovoriše kosu. — Pjevaj ti, brate, sada slobodno i danju! Nemaš se čega više bojati.

ZEČEVI I LISICE

Zečevi su objavili rat orlovima. Pozvali su u pomoć lisice.

Lisice su rekle:

— Kada budete ratovali s kokošima, e, onda ćemo vam pomoći. Znamo da ćete tada i vi nešto moći učiniti.

PIJETAO I DRAGULJ

Čeprkajući po bunjištu, pijetao nađe skupocjeni dijamant. Htio ga je pojesti, pokušavao je, ali mu ne uspije. Onda ovako reče sam sebi:

— Šteta! Tako lijepa stvar, a nije ni za što. Volio bih naći jedno zrno ječma nego tisuću ovakvih kamenčića. Sad mi je jasno da su ljudi bez pameti kad toliko cijene nešto što se ne može ni pojesti ni popiti.

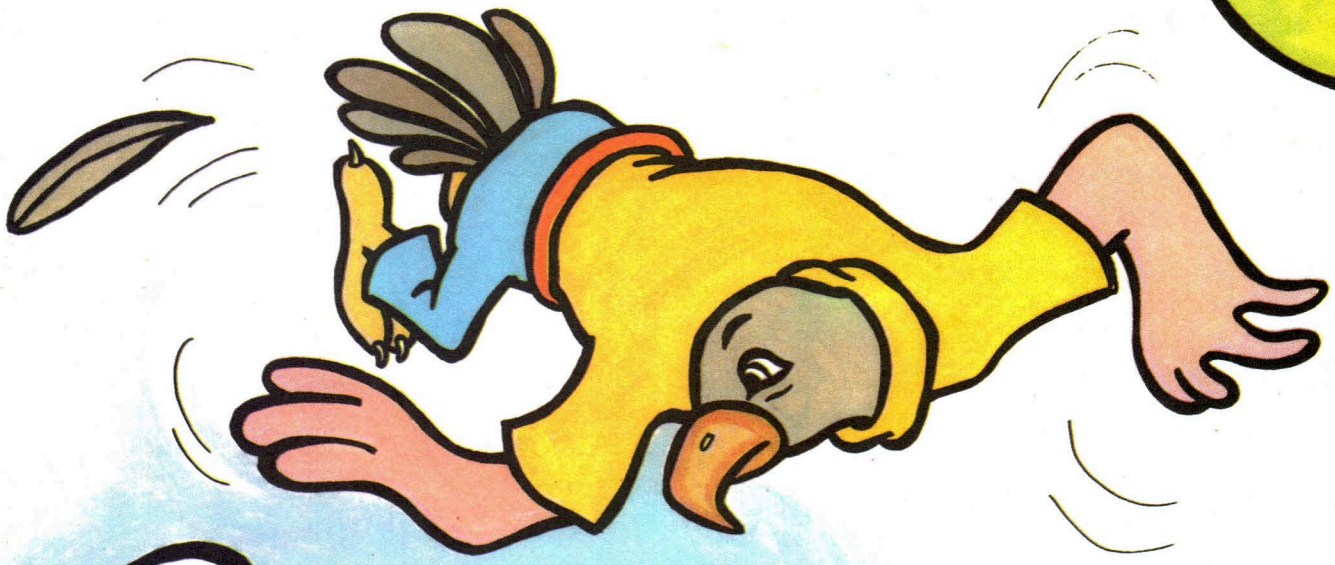

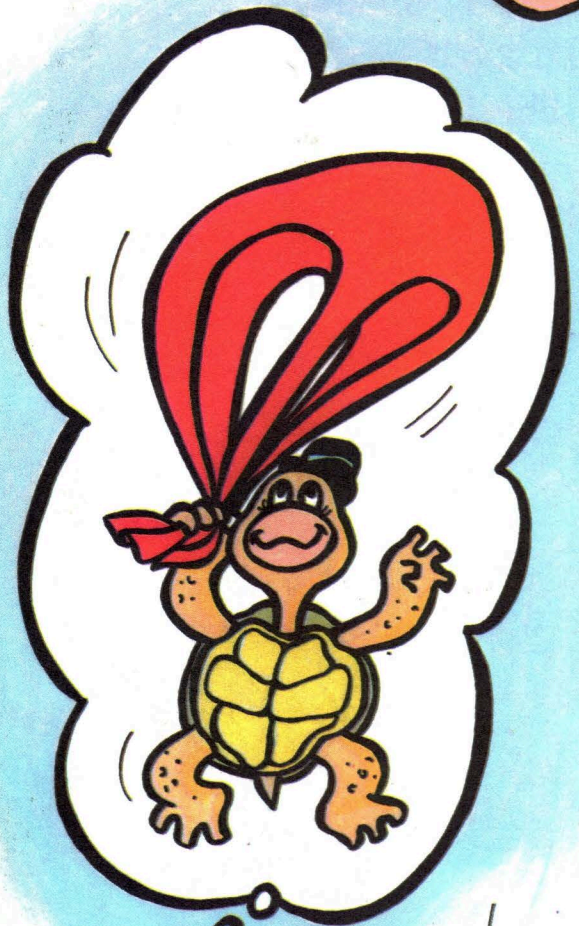

KORNJAČA I ORAO

Kornjača je preklinjala orla da je nauči letjeti.

— Smiri se, molim te! Hodaj kao što si i dosad hodala — reče orao — bolje će ti biti. Tijelo ti nije prikladno da se krećeš u visinama.

No, kornjača mu je i dalje dodijavala moleći ga da je nauči letjeti. Orao je napokon uze i podiže u visinu. Tamo je pusti doviknuvši joj:

— Hajde sad, leti!

Kornjača padne na zemlju i sva se razbije.

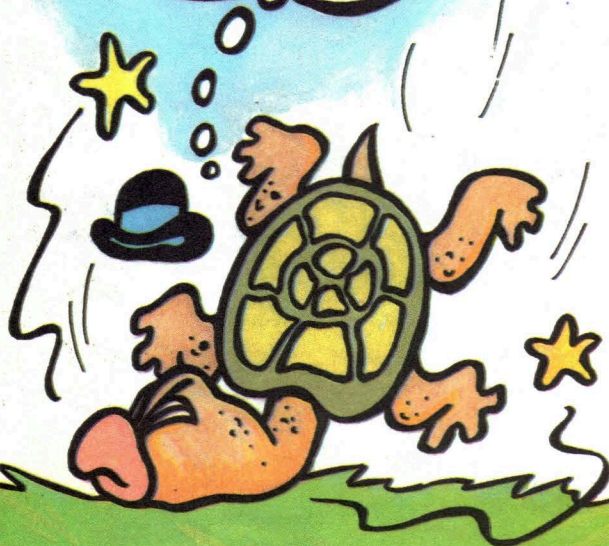

LISICA, PIJETAO, KOKOŠI I PSI

Promatrajući izdaleka, lisica ugleda pijetla s kokošima. Bila je gladna, pa pođe prema njima. Pijetao i kokoši se prestraše i poskaču na grane drveća. Videći da su izvan njenog domašaja, lisica se ražalosti.

— Hajde da okušam sreću — reče ona u sebi. — Toliko puta mi je pomoglo lukavstvo.

Tada vrlo uljudno pristupi i prijateljski se pokloni pijetlu, a onda i svim kokošima. Krotkim glasom i vesela lica poče im govoriti:

— Kako to, prijatelji, da se vi bojite mene? Ta zar niste čuli što je jučer odlučeno na općem saboru svih životinja?

— Mi ništa o tome ne znamo — reče pijetao. — Što je odlučeno?

— Trebalo bi da me počastite što vam donosim dobru vijest — reče im lisica. — Među svim životinjama zaključen je opći mir! Odsad će vuci pasti s jaganjcima, jastrebovi će se družiti s golubovima, a lisice s kokošima i nitko nikog neće se bojati! Siđite, dakle, da svi zajedno proslavimo ovaj radosni blagdan.

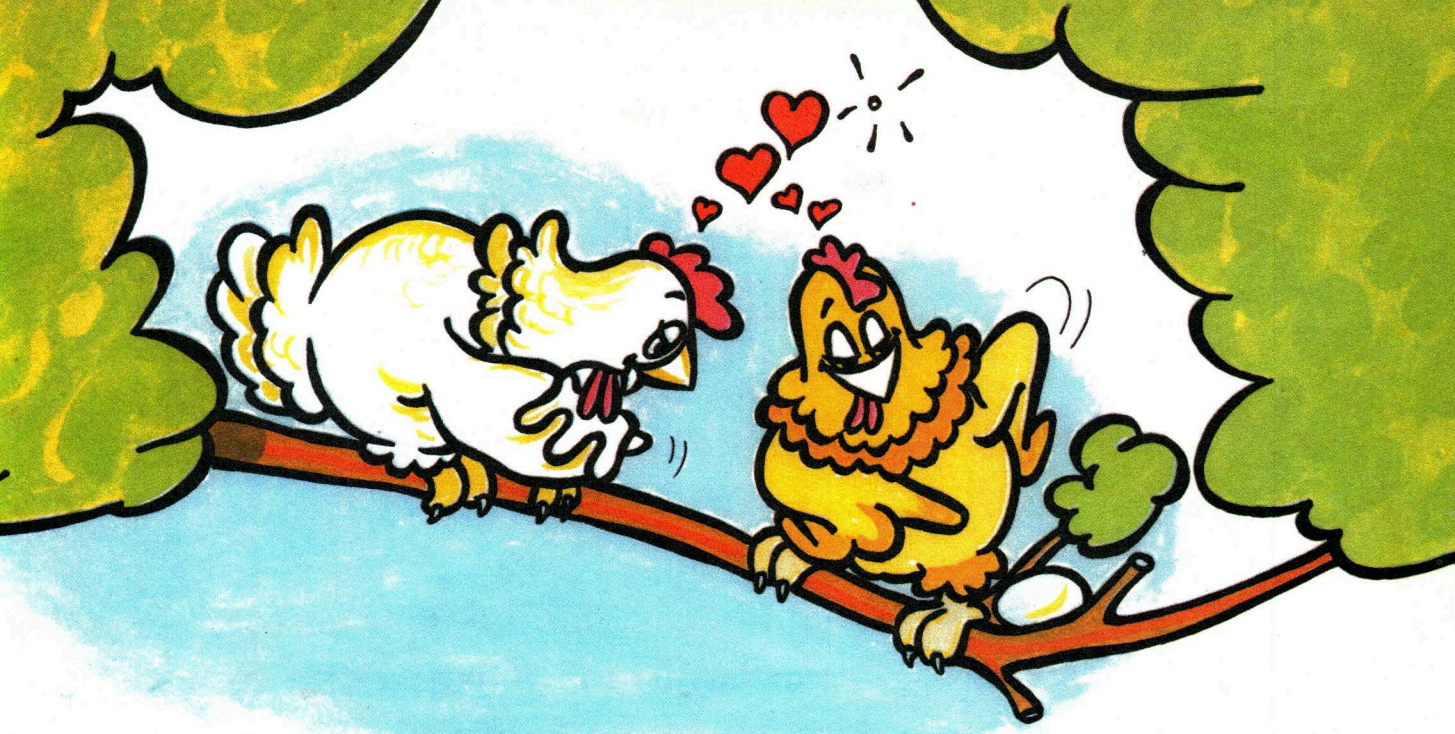

Pričinjajući se da je radostan, pijetao na to uzviknu:

— O, kako su to lijepe novosti! O, kakvih li divnih glasova!

Rekavši to, on poče izvijati vrat i podiže glavu kao da gleda u daljinu.

— Evo i naših pasa! — povika. — Trče ovamo i nose nam sigurno vijest o miru!

— Psi! — uzviknu lisica i smjesta poče bježati.

— Stani! Što ti je? Kamo ćeš? Hej, pa sklopljen je mir! — vikao je za njom pijetao.

— Eh, zar psi mare za mir! — odvrati lisica dok je trčala koliko god je noge nose.

ZEČEVI I ŽABE

Došavši u posjet svojim rođacima zečevima, zec pustinjak poče se gorko žaliti. Govorio je o tome kako je zečji život najbjedniji na svijetu.

— Što smo mi, jadni zečevi? — uzviknu on. — Nije dosta što nas ljudi love i jedu, psi gone, orlovi tamane, no i miš kad protrči i

lišće kad zašušti, nas hvata strah i trepet. Što će nam takav život kad svakog časa i prije smrti umiremo od straha? Vidite li ono jezero?

— Vidimo! — odgovoriše zečevi.

— E, pa, hajde da i mi jednom u životu učinimo što valja. Vi naprijed, ja za vama, krenimo i poskačimo svi u vodu da se uto-

pimo! Steći ćemo bar priznanje da smo učinili što treba!

Svi se zečevi odmah suglase s time, pa ustadoše i povikaše:

— U jezero!

Potrčali su prema vodi. Žabe koje su se nalazile na obali čuvši silno toptanje prestraše se i što su brže mogle počnu skakati u valove spasavajući se. Vidjevši to, jedan stari zec koji je bio u prvim redovima stade, okrenu se i viknu:

— Stoj! Gle, što je taj lažljivi pustinjak umalo učinio s nama! Reče da smo plašljivi i zato nedostojni života. A evo, sad ste vidjeli da i od nas ima plašljivijih stvorenja. Koliko ih se samo utopilo zato što su se prestrašili od nas!

Tada svi zečevi počnu tražiti među sobom onog govornika, ali njemu nije bilo nigdje ni traga. Onda se lijepo vrate odakle su i krenuli, pa nastave živjeti po starom.

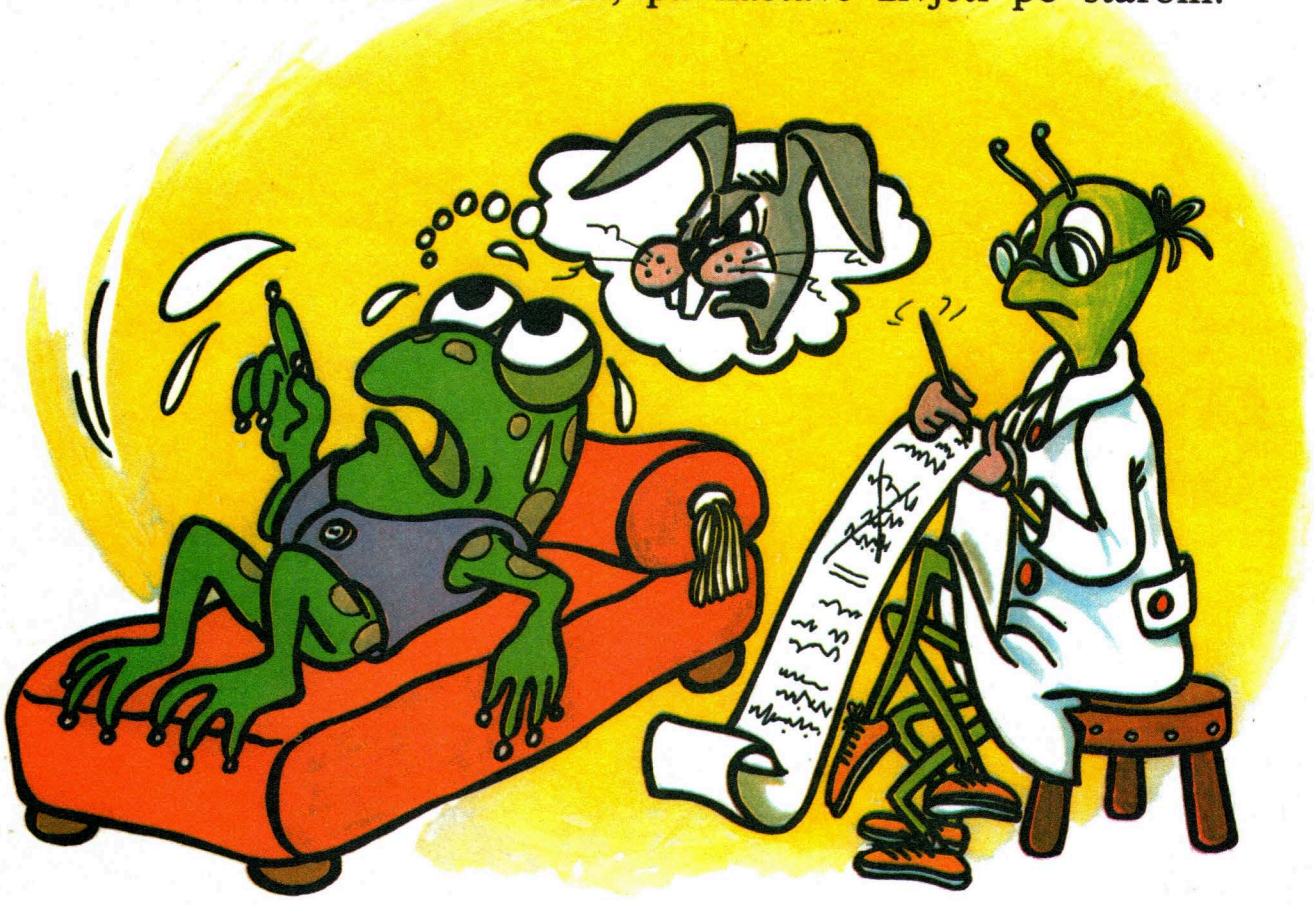

LAV, MIŠ I LISICA

Lav je spavao u svojoj pećini. Iznenada naiđe miš i pretrča lavu preko vrata. Lav se trgne i probudivši se skoči. Sve je to vidjela lisica, jer je izvana gledala u pećinu. Ona se podsmjehnu lavu predbacujući mu da se boji miša.

— Ne bojim se ja ni svih miševa na svijetu — odgovori lav. — Ali, nikako neću da se uvodi običaj da mi se preko vrata dok spavam utrkuju miševi.

PAPIGA I MAČKA

Pošto je kupljena na trgu, papiga je živjela u lijepoj krletki. Po svom običaju kriještala je i brbljala sve što zna. Domaća mačka ju je promatrala sa svih strana i veoma se čudila kakvo je to stvorenje. Napokon zapita papigu tko je i odakle je.

— Ja sam ptica — odgovori papiga — a rodom sam iz Indije. Prodana sam, kupljena i sada živim ovdje.

— Baš si nerazumna — reče mačka. — Odskora si u ovom domu, a dižeš toliku viku i dreku. Znaš li ti da bih ja koja sam u ovoj kući rođena, kad bih digla samo deseti dio galame koju ti stvaraš, smjesta bila kažnjena i otjerana! Ti zacijelo ne znaš običaje mjesta u kojem si se našla, kad tako hrabro stvaraš huku i buku.

— Nek ti ne bude krivo, maco! — odgovori papiga. — Između tebe i mene, između tvoga i moga glasa, postoji razlika. Tebe nitko ne sluša rado kad mijaučeš, a ja što više brbljam i vičem, ljudi me sve radije kupuju i s više radosti gledaju.

LAV I LISICA

Lav je dugo živio i napokon ostario. Nije više mogao snagom i brzinom nadmašivati druge životinje, nadjačavati ih i proždirati kao što je to činio u mladosti. Razmišljajući što će u tako bijednim prilikama s njim na kraju biti, sjeti se da na zemlji često vještina i mudrost postignu ono što ne mogu sila i snaga.

I tako se lav pričini bolesnim, uđe u svoju pećinu i prostre se koliko je dug. Ubrzo puče glas da se strašni lav bori sa životom i da je na izdisaju. Kad netko nešto priželjkuje lako povjeruje u glas da se to zbiva. Ne čekajući jedna drugu, pod izgovorom da žele posjetiti bolesnika, mnoge životinje pojure da se naslađuju gledajući lava kako izdiše. Ulazile su jedna po jedna. No, lav je jednu za drugom hvatao za vrat i postupao s njima kao s ponudama koje se donose bolesniku.

Napokon, eto i lisice. Ona proviri kroz vrata i zapita:

— Kako si, striče?

— Loše, kćeri moja — odgovori lav. — Uđi, draga, dođi bliže da me vidiš!

— Oprosti, striče — reče lisica — ali nemam vremena! Žurim se! A i ne mili mi se da ti priđem, jer vidim da mnogi tragovi idu k tebi, a ni jedan od tebe.

KRMAČA I VUČICA

Trebalo je da se krmača oprasi. Ležala je zatvorena u kocu. Odjednom odnekud naiđe vučica, pa ne mogavši ući u kotac poče govoriti krmači izvana zavirujući kroz ogradu:

— Sestrice, ti ćeš se po svoj prilici oprasiti. Zato sam došla da ti pomognem. Od sveg srca želim

dobro tebi i tvojim prasićima.

— Hvala ti na lijepim željama — odgovori krmača. — Ali, kako sam se i dosad znala oprasiti bez ičije pomoći, tako ću i ubuduće. A ti, kad baš želiš toliko dobra meni i mom porodu, udalji se koliko god više možeš, jer su nama vukovi utoliko ugodniji što su od nas dalje.

VUK I JANJE

Vuk je pio na bistrom izvoru. Ispod njega, na potoku, pilo je jedno janje. Ono vuka nije vidjelo. Čim spazi janje, vuk povika:

— Hej, ti! Mutiš mi vodu! Ne mogu se od tebe na miru ni čiste vode napiti!

— Ali, voda teče od tebe prema meni — reče janje. — Ne može biti da ja tebi zamućujem vodu.

— Ha, ha! — zaurla vuk. —

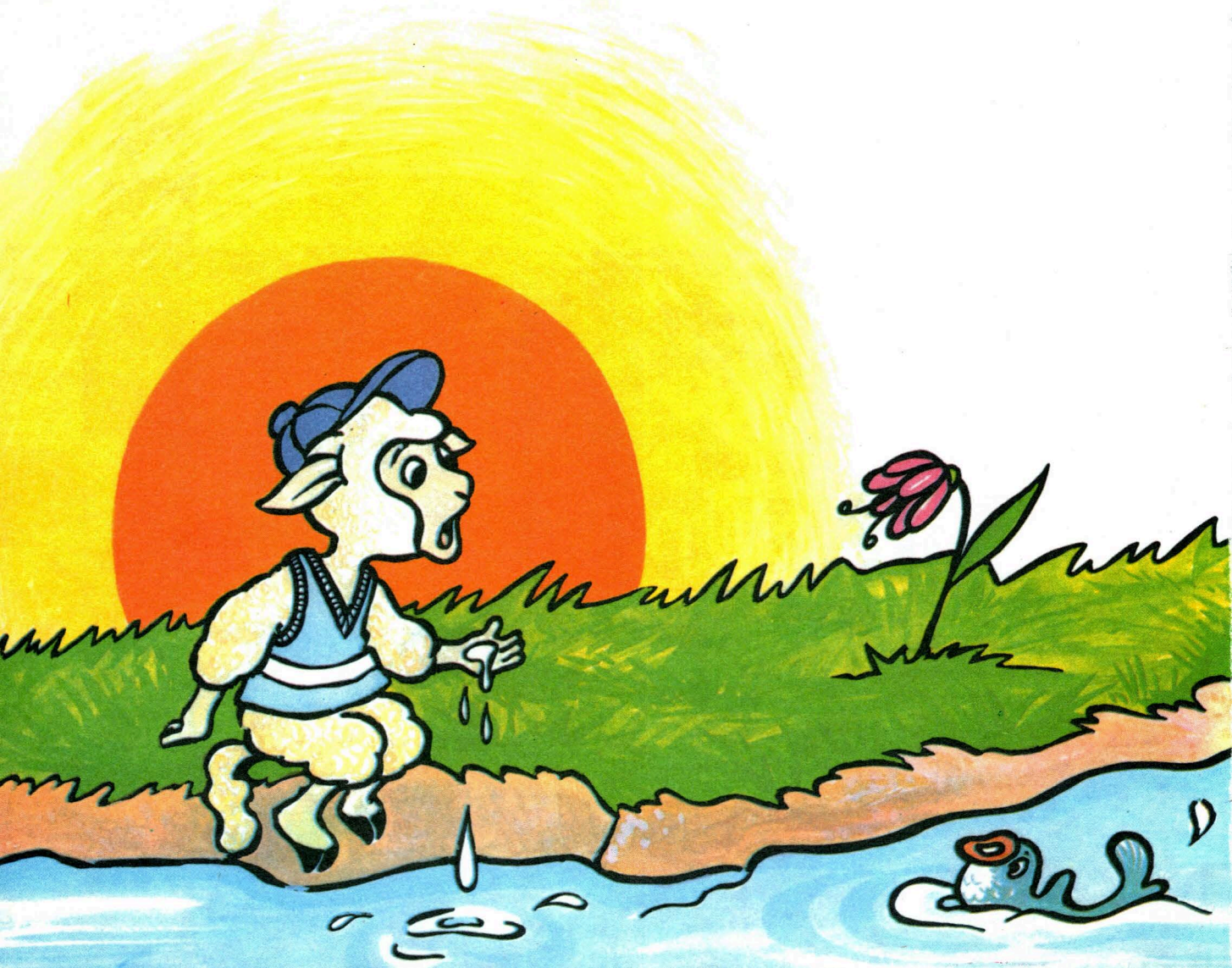

Poznao sam te po glasu! Ti si ono koje mi se i prošle godine u ovo doba rugalo!

— Prošle godine u ovo doba! Ta onda me nije ni bilo na svijetu. Majka me tek ovog proljeća ojagnjila.

— Da, da. Vidim da si pamètno i da umiješ dobro misliti i točno govoriti — reče na to vuk — ali, to meni ništa ne znači.

Zatim skoči na janje i požderе ga.

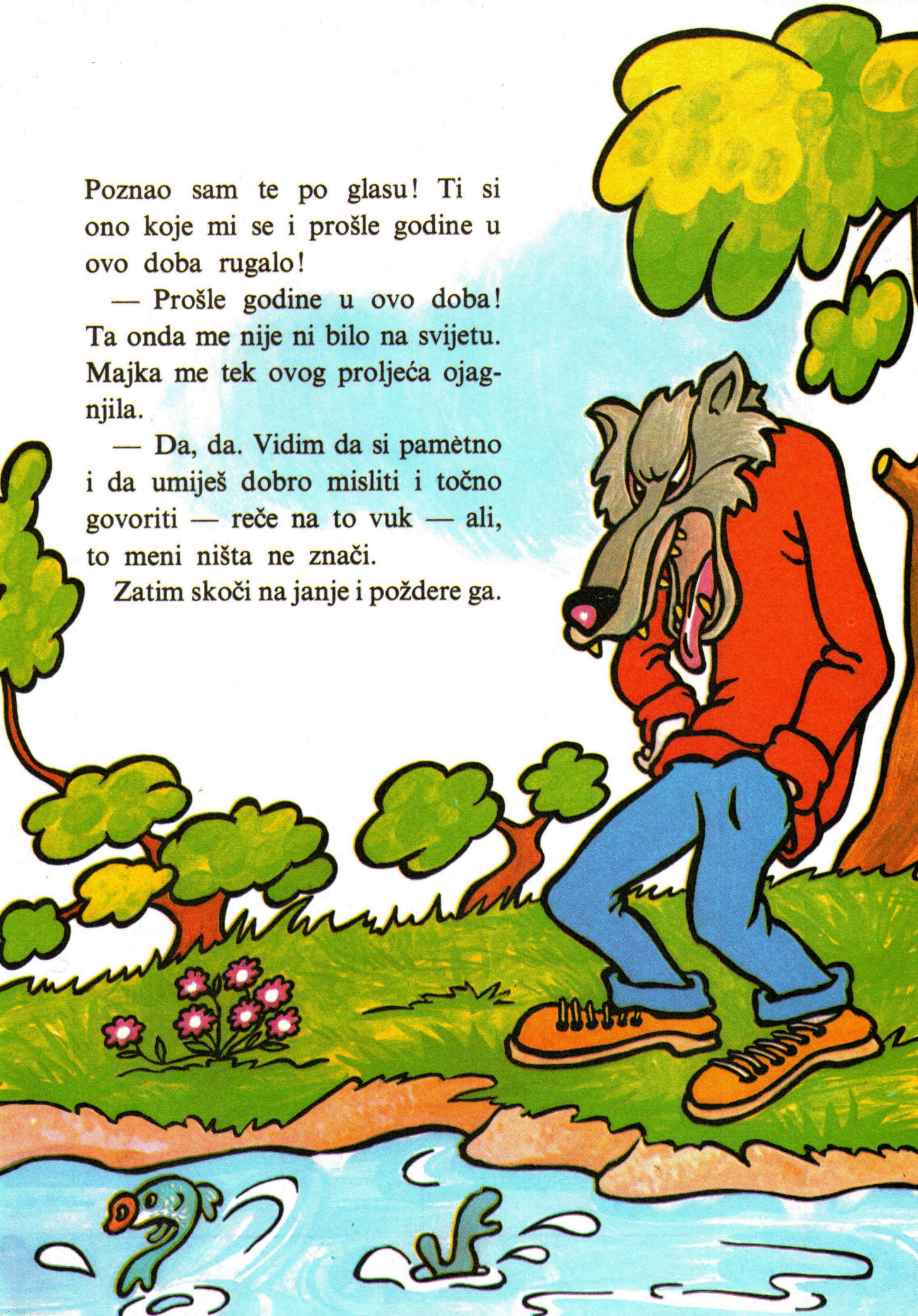

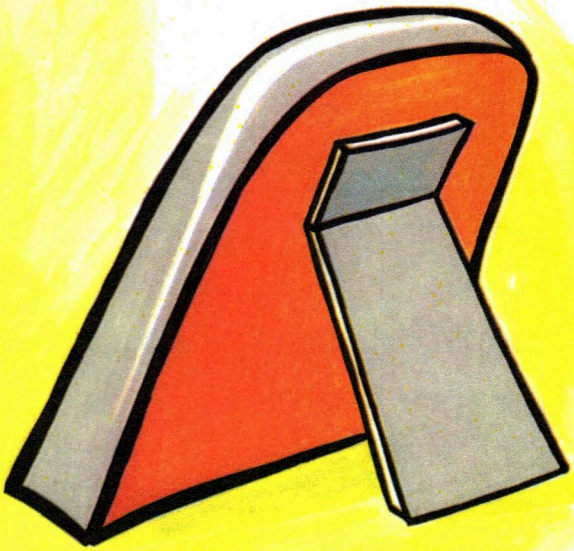

JELENJI ROGOVI

Jelen dođe na rijeku da pije. Nagnuvši se nad vodu ugleda svoje rogove, te ih počne hvaliti zbog njihove veličine i ljepote. Pri tom je kudio svoje noge, koje su mu se činile previše tankima.

Odjednom spazi lovce i pse, pa odmah pobježe niz polje ostavivši gonioce daleko za sobom. Kad je zašao u šumu, zapletu mu se rogovi u šiblje i gustiš drveća. Lovci ga stignu i smrtno rane.

— Teško meni! — šaputao je jelen izdišući. — Kako sam kasno spoznao da su mi noge bile mnogo bolje od rogova.

VUK I OVCA

Vuk, koga su psi izujedali, ležao je na obali rijeke. Tada u blizini ugleda ovcu, pa je zamoli da se smiluje i donese mu malo vode.

— Rado bih to i lako učinila — odgovori ovca — no, iako si sav izujedan i osakaćen, ipak si vuk. Bojim se da si i sada više gladan nego žedan.

ORAO I LISICA

Orao i lisica sklope prijateljstvo. Da bi bilo što trajnije, dogovore se da žive u susjedstvu i da se pomažu kad ustreba. Izabrali su veliki hrast na čijim granama orao sebi savije gnijezdo, snese jaja i izleže mlade, a lisica sebi u duplji istog hrasta načini postelju od lišća i tu okoti lisičice.

Jednom lisica po običaju ode u lov. Orao, nemajući tog dana što da jede ni čime da nahrani svoju obitelj, a vidjevši podebele lisičice, sleti, zgrabi ih i odnese u svoje gnijezdo... Vrativši se malo zatim, lisica ugleda žalostan prizor.

Ne bi ni upola toliko žalila što je stradala, da uzrok njene nesreće nije bio upravo njen susjed i prijatelj. Kako nije mogla ništa uraditi, činila je samo ono što čine slabi kad ih zadesi nevolja od silnih: proklinjala je i prizivala nebesku pravdu da je osveti.

Nekoliko dana potom pastiri su pekli meso na livadi. Lakomi orao sleti i zgrabi komad mesa s vatre. Uz meso se bijaše prilijepio grumen žeravice, te se orlovo gnijezdo začas upali. Puhao je vjetar, plamen zahvati sve, i orlići začas bijahu isprženi, pa tako popadaše sa stabla.

Kako ih je lisica dočekala, svatko može pogoditi.

KONJ I MAGARAC

Konj i magarac su jednom putovali zajedno. Siroti magarac bio je preko mjere natovaren i već je posrtao pod bremenom. Zamolio je konja da mu pomogne. Ako mu konj ne pomogne, rekao je, neće izdržati i izdahnut će.

Konj je bio ponosit i nije htio za tako nešto ni čuti. Tako magarac na kraju sasvim oslabi i padne mrtav.

Onda gospodar natovari na konja ne samo cijelo breme nego i magareću kožu. Sada je konj uvidio da bi za njega bilo bolje da je poslušao magarca i da mu je pomogao. Ali, bilo je prekasno.

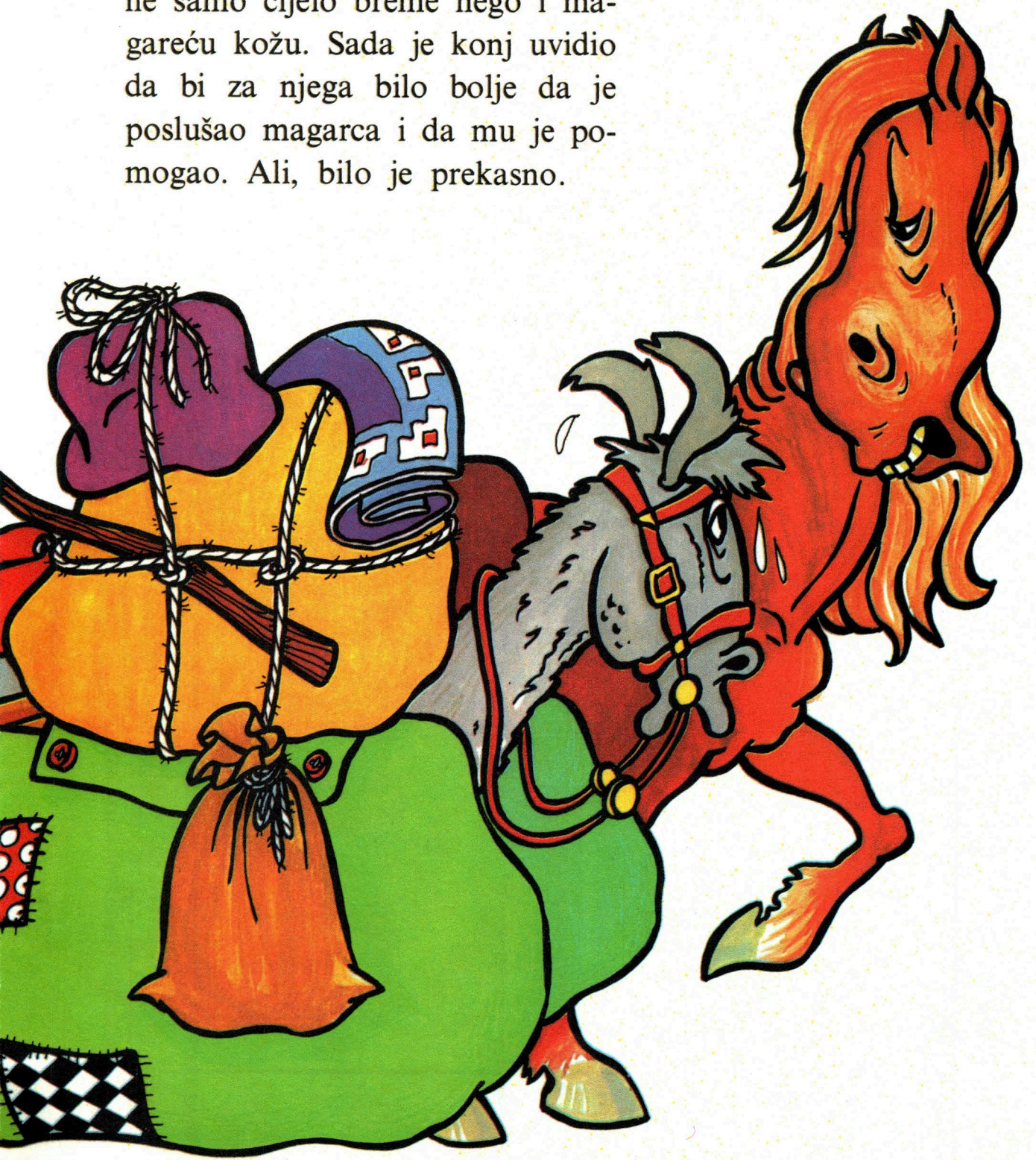

ŽABE, PANJ I HIDRA

U jednoj bari živjele žabe u stalnoj neslozi i svađi. I pored toga, priželjkivale su poglavara koji bi ih čvrsto držao u miru. Usred žablje svađe odjednom u baru slučajno upadne jedan veliki panj. Žabe se uplašiše. Gledale su u panj kao u nekog gospodara. Ali, panj se nije micao, i poslije nekog

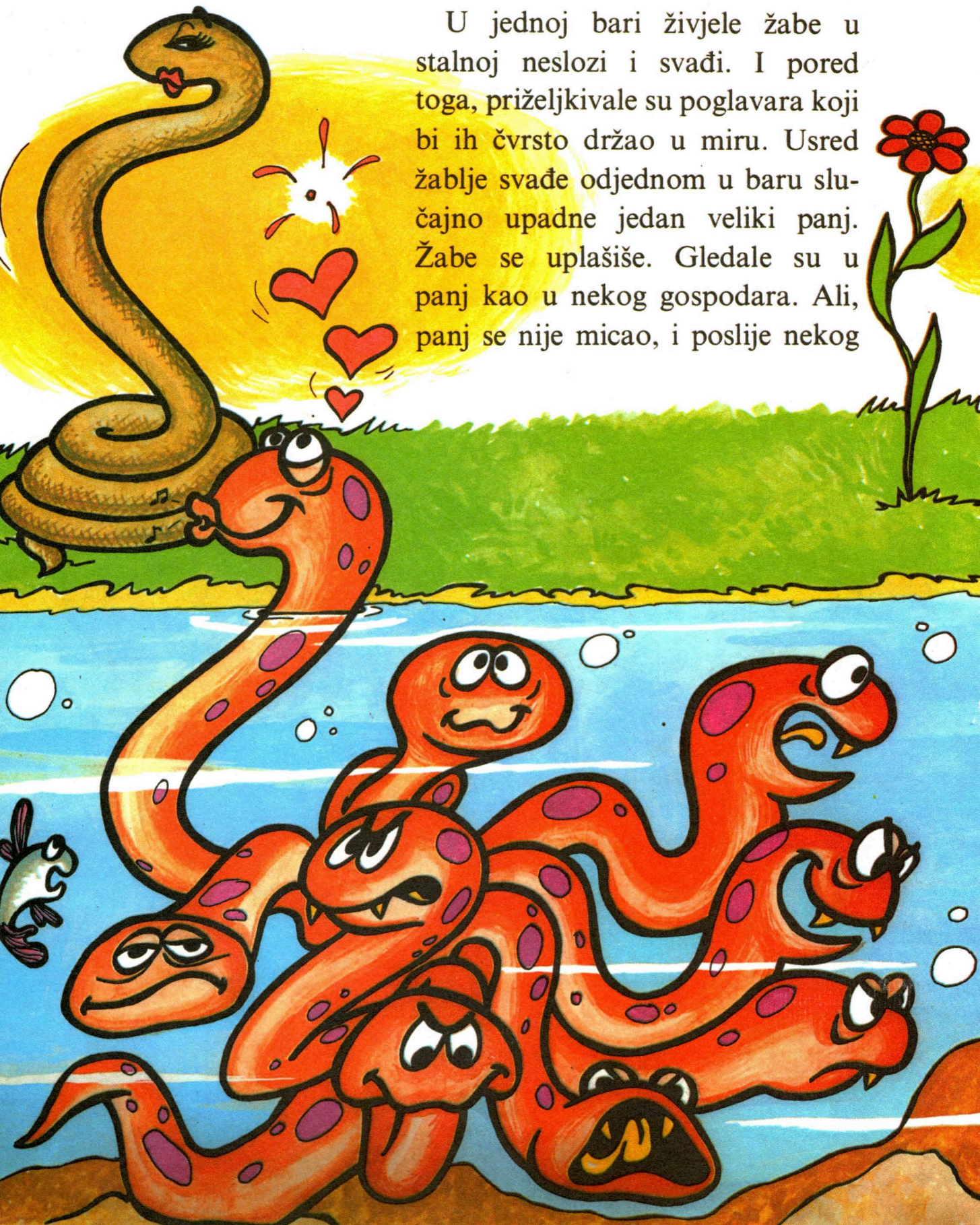

vremena žabe se opet počeše gložiti.

Onda naiđe hidra, koja ih poče hvatati i proždirati. Od tog doba žabe miruju.

I danas se žabe svake večeri savjetuju. Ali, dok se savjetuju sve govore u jedan glas, a nijedna ne sluša. Mnogo govore, a ništa ne rade, i zato od njihovog savjetovanja nema nikakve koristi.

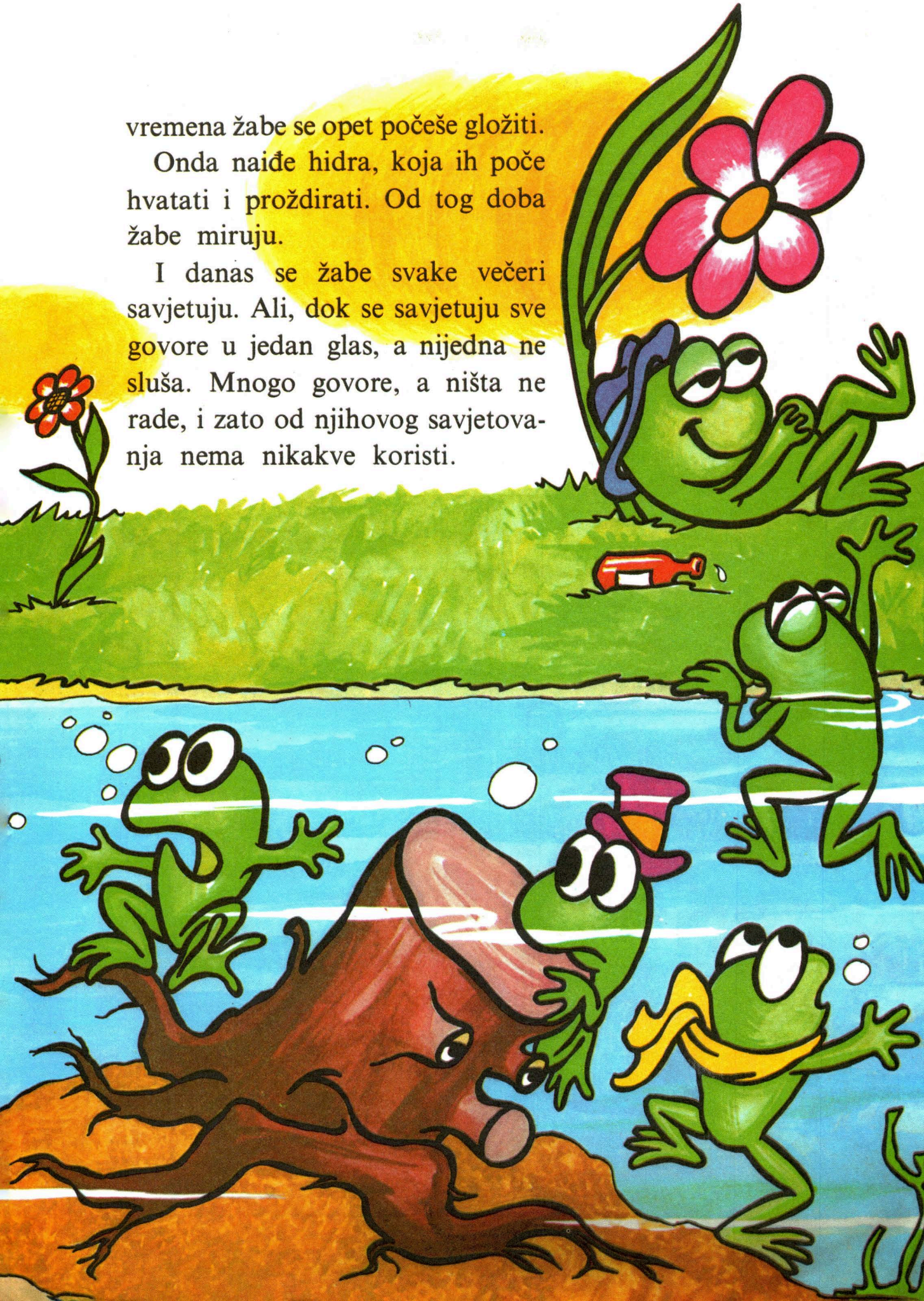

SLAVUJ I JASTREB

Slavuj je pjevao u proljeće na radost svih onih koji su ga slušali. Uhvati jastreb slavuja i htjede ga pojesti.

— Nemoj me ubiti! — zamoli ga slavuj. — Zar ne vidiš kako me ljudi s veseljem slušaju i nazivaju umilnim proljetnim pjevačem!

— Što se mene tiču proljeće i oni koji te slušaju? — odgovori jastreb. — Ja se brinem samo za to kako ću napuniti svoj želudac.

LISICE

Lisici upadne rep u željeznu klopku. Da bi sebi spasila život, lisica pregrize rep i pobjegne.

Kako bi sakrila svoju sramotu, ona pozove sve lisice iz susjedstva i počne ih nagovarati da i one sebi pregrizu repove. Tvrdila je da je lisicama lakše i ljepše bez repa. Tada jedna starija i iskusnija lisica prozrevši lukavstvo reče:

— Dok si i ti imala rep, nisi nas tako savjetovala. Sada kad ga nemaš, htjela bi da i mi svoje repove odsiječemo! Gle, molim te! Naumila jedna lisica da prevari mnoge lisice.

LAV I MAGARAC

Lav i magarac pođu u lov. Svojom vikom i drekom magarac je plašio životinje, one su bježale iz šume, a lav ih je sačekivao, napadao i mnoge pohvatao.

Ponoseći se, magarac upita lava:

— Reci sad: Kako ti se sviđa moj glas?

— Još pitaš! — odgovori lav. — Da te ne poznajem i ja bih se od njega prestravio.

ŽENA I KOKOŠ

Imala žena kokoš. Kokoš je svakog dana snesla po jedno jaje. Ali, žena je bila lakoma i nezadovoljna, pa poče hraniti kokoš ječmom preko mjere nadajući se da će tako kokoš početi nesti po dva jaja dnevno. Kokoš naglo odeblja i presta nesti jaja.

MEDVJED I MEDVJEDAR

Medvjedar je vodio pripitomljenog medvjeda na lancu po sajmovima i zahvaljujući njegovom plesanju zarađivao za život. Jednog dana medvjed počne moliti medvjedara da mu nekako načini rogove. Govorio je da bi mu oni vrlo lijepo pristajali, osobito onda kad pleše na stražnjim nogama.

— Mogu ja to — odgovori medvjedar — ali, najprije treba da ti se odsijeku uši!

— Uši? — upita medvjed. Šutio je razmišljajući neko vrijeme.

— Pa, kad ne može drukčije, nek idu uši — reče napokon.

Pretrpio je bol stisnuvši zube. Medvjedar ode nekamo, nađe nekakve rogove i vrati se sa svrdlom i sjekirom.

— Dobro što nosiš rogove — reče medvjed — ali, što će ti svrdlo i sjekira?

— Kako zašto? Pa da ti probušim čelo i nabijem rogove.

— Da mi probušiš čelo? Idi k vragu i ti i rogovi! Neću ih! Znaš što? Odjednom sam shvatio da ja zapravo ne želim nikakvih rogova! — viknu medvjed. — Čak mi je i ušiju žao.

LISICA I GROŽĐE

Ugledavši grožđe na visokoj lozi, lisica na sve načine pokuša da ga dohvati. No, nikako nije mogla doći do njega. Kad je sve iskušala, ona se okrete i ode govoreći:

— Još je kiselo. Ništa ne valja. Od njega trnu zubi.

KOVAČ I PAS

Imao kovač debela i jaka psa garova. Za vrijeme rada u kovačnici, pas je ležao čas u jednom, čas u drugom uglu i uopće nije htio znati što se oko kuće događa. Ali, čim bi se majstor prihvatio jela, garov je smjesta bio tu da mu pomaže. To napokon dojadi gospodaru. On zatvori kovačnicu i dohvati jednu batinu.

— Garove, nevjerni druže! — viknu kovač. — Zar hoćeš da te hranim samo zato da se po cijeli dan izležavaš! Dok ja udaram da se trese ne samo nakovanj nego i zemlja poda mnom, tebi je to kao uspavanka! A čim se moja vilica pomakne, odmah skočiš kao da ti je sto šiljaka ušlo pod kožu. Brojiš mi zalogaje, kao da ti mene hraniš!

Rekavši to kovač zamahnu batinom.

Zatim otvori vrata psu i pokaza mu put.

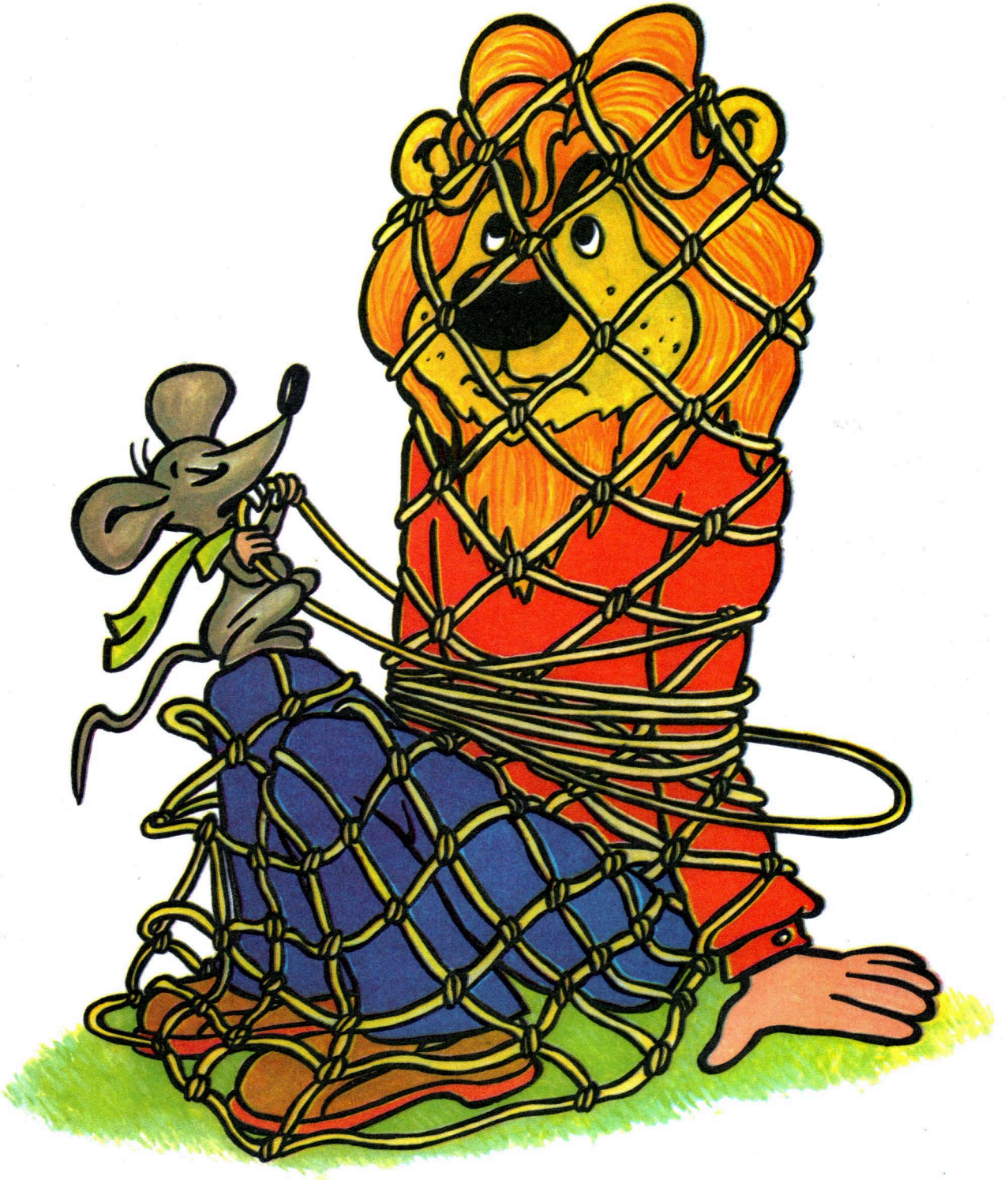

LAV I MIŠ

Lav je bio umoran. On leže u hlad da se odmori i zaspa. Prolazeći tuda, miš odluči da pretrči preko lava. No, lav se probudi i ščepa miša.

— Je li, maleni, zar se ti, kraj tolike širine, usuđuješ udarati put preko mojih leđa? Što ćemo sad, govori? — viknu lav.

— Moćni lave! — odgovori miš umiljato. — Grdno sam pogriješio, priznajem. Molim te da mi oprostiš! Nikada više to neću učiniti. Ovo je prvi i posljednji put. Uostalom, pomisli, kakva bi to slava bila za lava da ubije miša!

Lav se nasmija i pusti miša zdrava i čitava.

Poslije nekoliko dana lav se na nesreću uhvati u jaku mrežu koju su mu postavili lovci. Nije se mogao izvući, pa je rikao od jada i od srdžbe.

To je čuo miš. Odmah je dotrčao. Kad je ugledao svog dobrotvora u mreži, nije gubio vrijeme. Počeo je gristi užad i malo-pomalo načinio dovoljno velik otvor kroz koji se lav izvukao i tako izbavio.

— Kakva se čudesa događaju na ovom svijetu! — reče lav. — Tko bi ikad mogao pomisliti da i miš može lava spasiti od smrti.

JASTREB I KUKAVICA

Jastreb zapita kukavicu čime se hrani. Kukavica odgovori:

— Mravima i svakojakim crvićima, a najslađe mi je kad uhvatim kakvoga mladog poljskog miša.

Jastreb se nasmija:

— E, baš si prava kukavica — reče on. — Veličinom si mi jednaka. — Ni perje ti se ne razlikuje od moga. Zašto onda ne hvataš golubove, piliće, kokoši? Tek onda bi saznala što je prava slast i dobra hrana.

Pošto to reče, jastreb se zaleti prema dvorištu seoske kuće, među kokoši. Seljak, koji je odavno vrebao grabljivca, opali iz puške i prebije jastrebu desno krilo. Onda ga uhvati, veže i još živog objesi za nogu ispred kuće, da zaplaši druge grabljivice.

Tada kukavica, gledajući jastreba kako se obješen još uvijek koprca, reče:

— Sad mi kaži tko se bolje hrani, ti ili ja!

LAV, MAGARAC I LISICA

Lav, magarac i lisica pođu zajedno u lov. Dogovorili su se da na ravne dijelove podjele sve što ulove. Kad su dovoljno nalovili, lav reče magarcu da pametno razdijeli dobitak. Magarac podijeli sve na tri ista dijela rekavši onda da najprije biraju lav i lisica, a da će on uzeti trećinu koja poslije njih ostane.

— Zar je to pametna dioba? — reče ljutito lav. — Sad ću ja tebe naučiti pameti! — Zatim tresnu magarcem o zemlju i raspara mu utrobu.

— Sad ti dijeli! — reče lav lisici.

Lisica natovari sve na jednu gomilu, a za sebe ostavi samo jednog zečića.

— He, he, premudra lisico! Tko te nauči da dijeliš tako pametno! — upita lav.

— Magareća glupost — odgovori lija.

JELEN I VINOGRAD

Bježeći od lovaca, jelen se sakrije u vinograd. Kad su lovci prošli, jelen poče brstiti lozino lišće. Lovci primijete da se loza njiše, vrate se, nađu jelena i ubiju ga.

— Pravo je što stradam — reče jelen izdišući. — Zašto sam vrijeđao lozu koja me sačuvala!

PAS I VUK

Pas je jedne ljetnje noći spavao izvan ograde dvorišta. Dođe vuk i htjede ga pojesti. Pas mu reče da ga ne dira jer je veoma mršav, a sutra će u kući biti svadba, pa će se on tako najesti da će se lijepo ugojiti.

— Zato dođi za četiri dana — reče pas vuku — pa ćeš imati što pojesti.

Vuk povjerova i ode, a kad ugovorenog dana dođe, psa nije bilo vani. Vuk ga pozva kroz ogradu i podsjeti na obećanje.

— Kad me drugi put nađeš izvan ograde, ne čekaj na svadbu — reče pas.

MAGARAC U LAVLJOJ KOŽI

Dosadi magarcu da nosi tovar. Zato negdje pronađe lavlju kožu, uvije se u nju i pođe strašiti sve one koji se budu našli pred njim. Uznemirio je sve živo po okolini.

Ljudi uzmu oružje pa krenu da vide kakva je to napast. Ugledaše lavlju kožu, ali čuše magareći glas. Još kad primijetiše duge uši, dosjetiše se kakvo je to lukavstvo.

Ostaviše oružje i dohvatiše batine. Opkoliše magarca, skinuše mu lavlju kožu i naučiše ga pameti.

MLADI I STARI JELEN

Mladi jelen upita starog jelena:

— Kako to, oče, ti si mnogo veći od psa i imaš tako velike rogove, a ipak bježiš čim čuješ da zalaje?

— Eh, psi su svadljivci — promrsi stari jelen. — A ja po prirodi mrzim svađu, pa se radije volim skloniti.

LISICA I KUPINA

Dok je prelazila preko plota, lisica se oklizne. Da ne bi pala, uhvati se za kupinu, ali se ogrebe i ozlijedi o kupinovo trnje.

— Jadna mi tvoja pomoć! — poče se ona žaliti na kupinu. — Bolje bi mi bilo da sam pala, nego što sam tražila pomoć od tebe. Jao meni! Strašno si me ozlijedila!

— Tko ti je kriv! — odgovori kupina. — Zašto se hvataš za mene kad ti je dobro poznato kako ja pomažem!

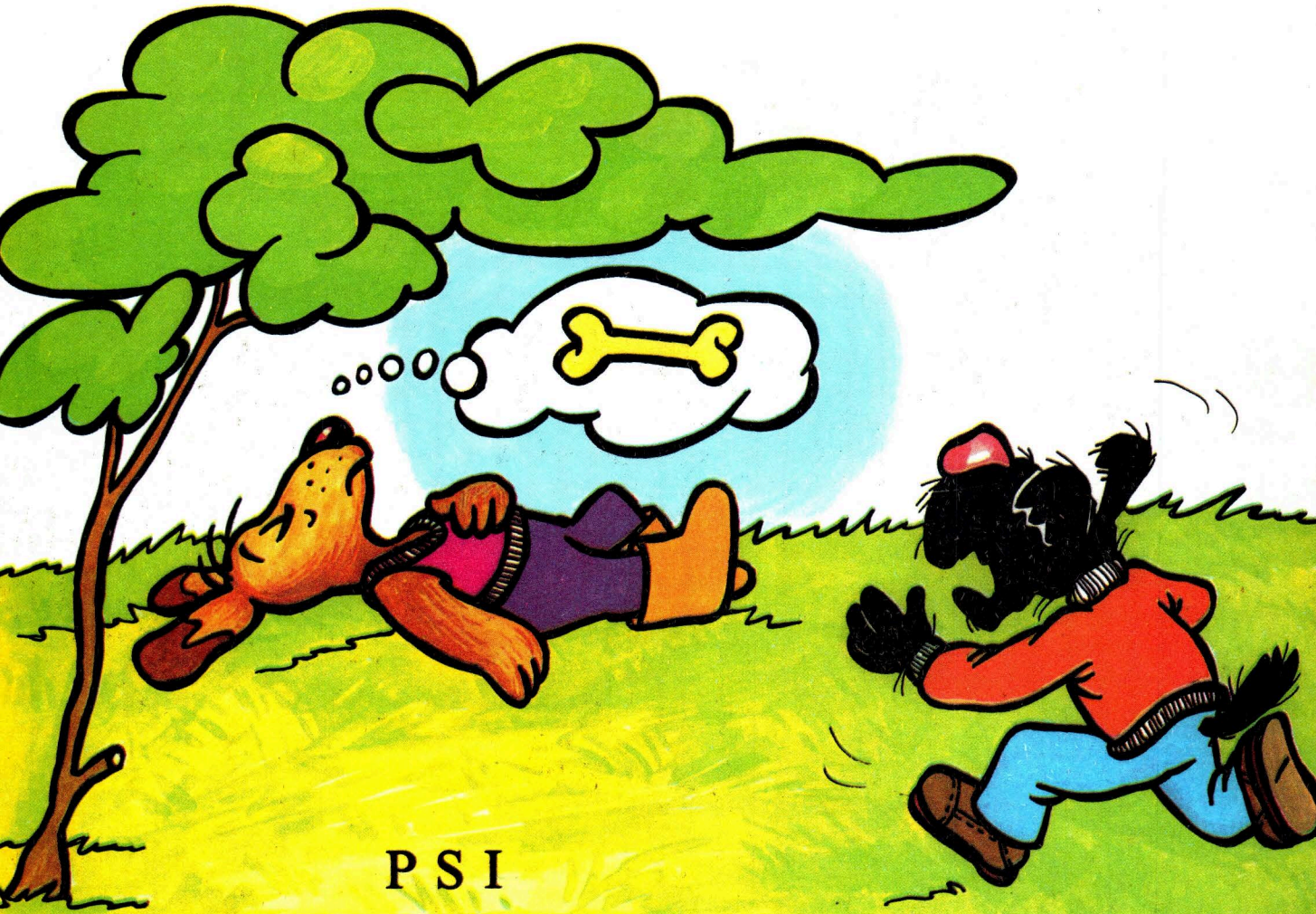

PSI

Gladni psi ugledaše u rijeci životinjske kože, koje su ljudi ostavili da se namaču. Psi su bili tako gladni da su namjerili kože rastrgnuti i pojesti, ali zbog duboke vode nikako nisu mogli doći do koža.

Zato se dogovore da ispiju svu vodu, pa da onda pojedu kože.

Ali, od silnog pića svi popucaju i pokrepaju, a da kože nisu ni liznuli.

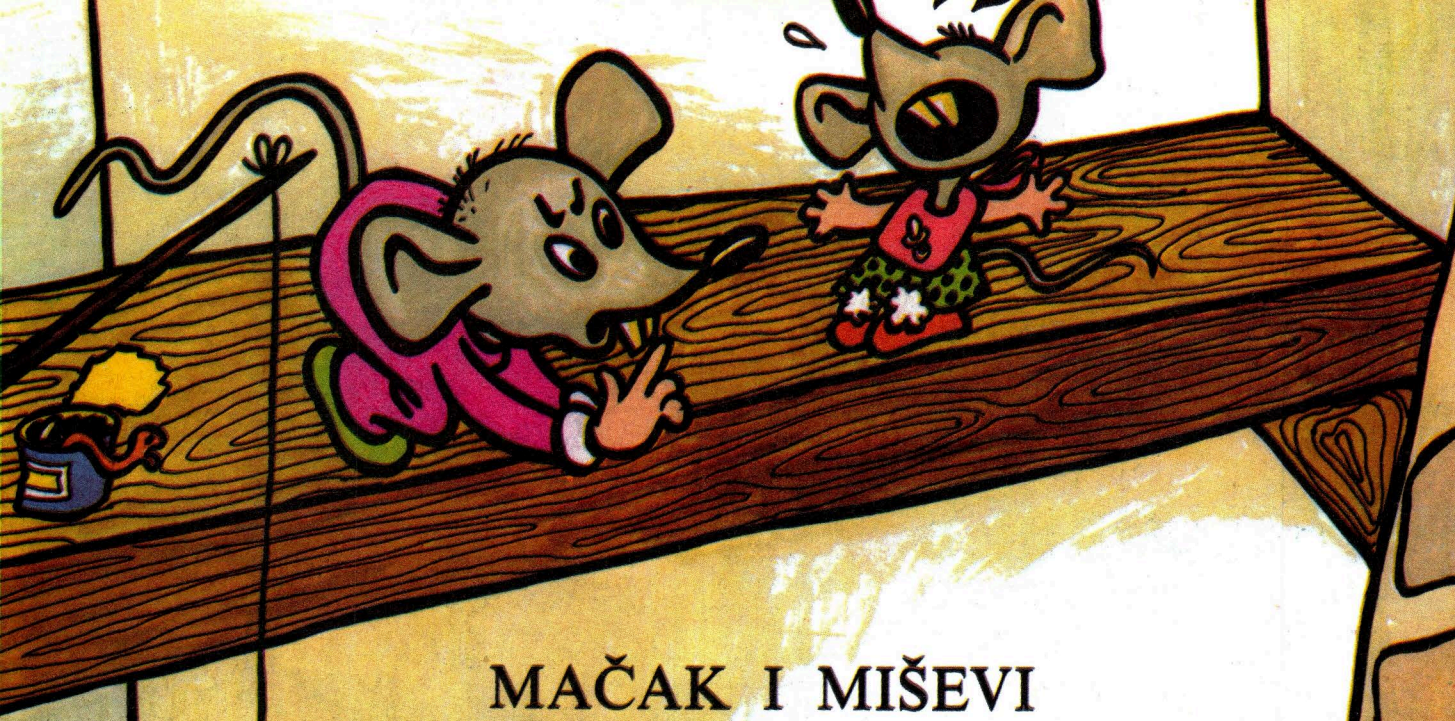

MAČAK I MIŠEVI

Nađe se mačak u jednoj kući u kojoj je bilo mnogo miševa. Poče on loviti jednog po jednog.

Kad miševi uvidješe kakva im opasnost prijeti, dogovore se da nikako ne silaze na pod, nego da se kreću samo po gredama do kojih mačak ne može doprijeti.

Mačak se pričinjao da je mrtav, pa se opruži koliko je dug, ne dišući.

— Ne, nećeš nas prevariti — rekoše miševi. — Kad bismo vidjeli i mješinu načinjenu od tvoje kože, ne bismo joj prišli, pa nećemo ni tebi neodranom!

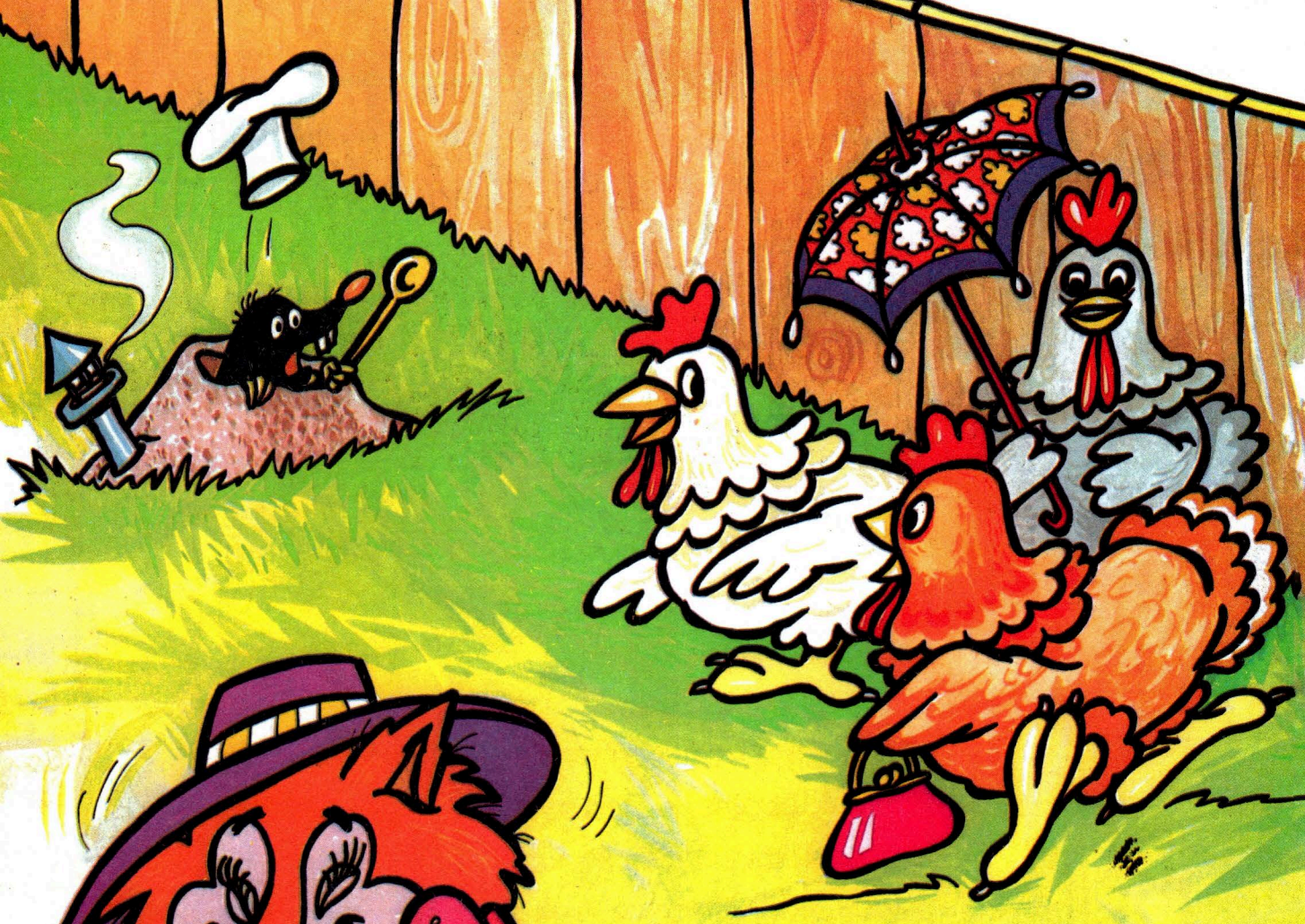

PIJETAO, LISICA I KOKOŠI

Odlutao nekamo pijetao. Lisica primijeti da su kokoši same, pa došavši do plota počne uvjeravati kokoši kako je među životinjama sklopljen mir i da se zato nemaju čega bojati. Mogle bi s njom, lisicom, slobodno prošetati poljem.

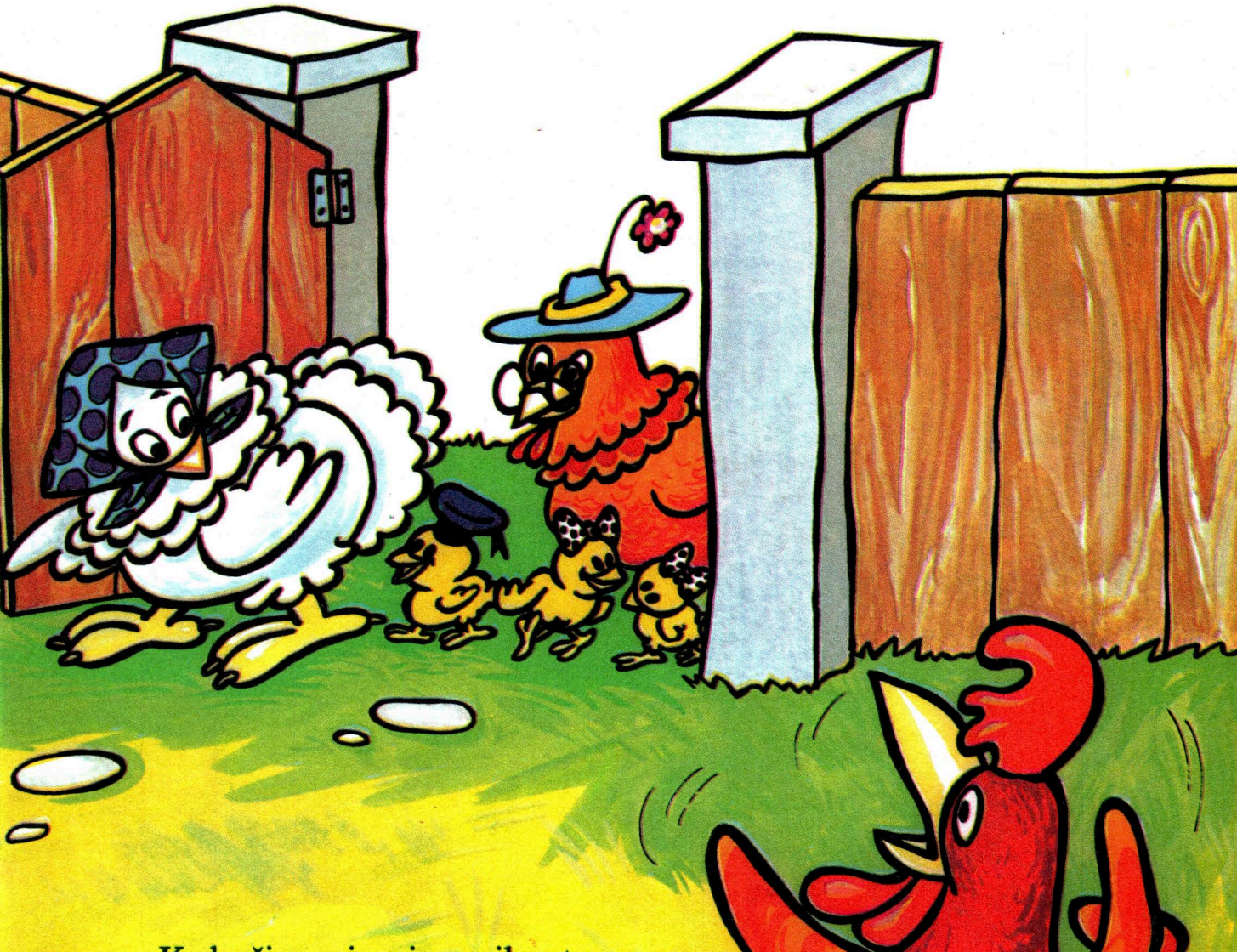

Kokoši povjeruju, prihvate ponudu i veselo pođu u šetnju s lisicom. Uto se vrati pijetao i upita ih kamo su krenule. One mu kažu što je bilo.

— Ne govori se uzalud da su kokoši bez mozga! — povika pijetao. — Nikad se neće dogoditi, niti se ikad čulo da je lisica kokošima rekla što dobro.

DVIJE ŽABE

Stanovale u barici dvije žabe. Došlo ljeto i barica presušila. Tada žabe pođu potražiti kakvu drugu vodu i tako naiđu na dubok bunar.

— O, divne li vode! — reče mlada žaba starijoj.

— Hajde da uskočimo!

— Lako ćemo uskočiti — odgovori starija žaba — ali, ako i ova voda presuši, kako ćemo iskočiti?

RIS I LISICA

Ris se jednom susretne s lisicom. Odmah se poče hvalisati svojim krznom koje je po njegovim riječima bilo najsjajnije, najglađe i najšarenije:

— Kad god dođem na potok da se napijem — reče ris — ne mogu se nagledati svoga prelijepog krzna! Vjeruj mi, sestrice, kad bih imao i sto očiju, ne bih se mogao njega nagledati.

Dosadi lisici sve to, pa reče:

— Kaži ti meni, brajane, ono što je važnije. Imaš li ti toliko razuma i pameti da ti krzno ne dospije na pazar? Bez toga će ti biti utoliko gore ukoliko ti je krzno ljepše. Moje, na primjer, nije ni lijepo niti šareno koliko tvoje, pa ipak mi neprestano glava o koncu visi, i to baš zbog krzna.

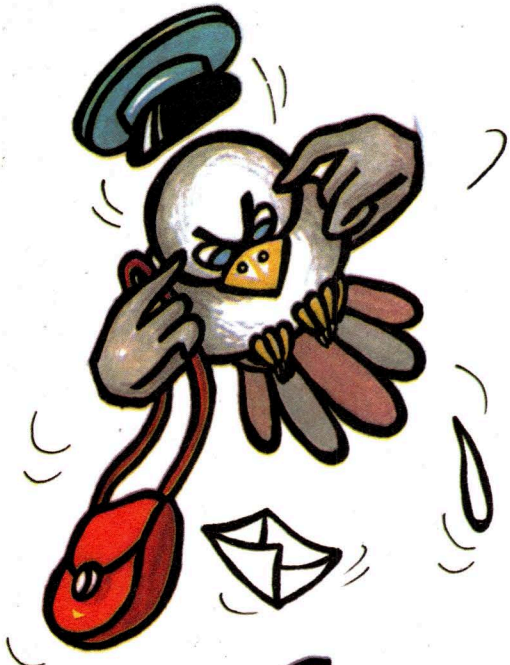

ZEC I LAV

Zec se upozna s lavom. Upusti se s njim u opširan razgovor i između ostalog upita:

— Kako to da se lav, tako strašna zvijer, boji pijetlova glasa?

— Nije to ništa čudnovato — reče lav. — Na zemlji nitko nije savršen. Koliko god netko bio slavan i silan, ima neku slabost.

— Jest — prihvati zec. — Eto, i mi zečevi, čim čujemo pse da laju uplašimo se, pa bježi!

PAPIGA I DRUGE PTICE

Iz Indije donesu papigu u kraj u kojem ove ptice nema. Kupi je jedan velikaš i stavi u pozlaćenu krletku. Čudeći se toliko papiginoj otmjenosti, okupe se druge ptice oko nje i zapitaju da li je i u njenoj postojbini toliko poštuju.

— Ne! — odgovori papiga. — U mojoj zemlji ja sam obična ptica, upravo kao i vi ovdje.

— A kako to da ti se ovdje u stranoj zemlji ukazuje takva čast i slava?

— Tja — razmislivši reče papiga — najteže je steći priznanje i dostojanstvo u svom zavičaju.

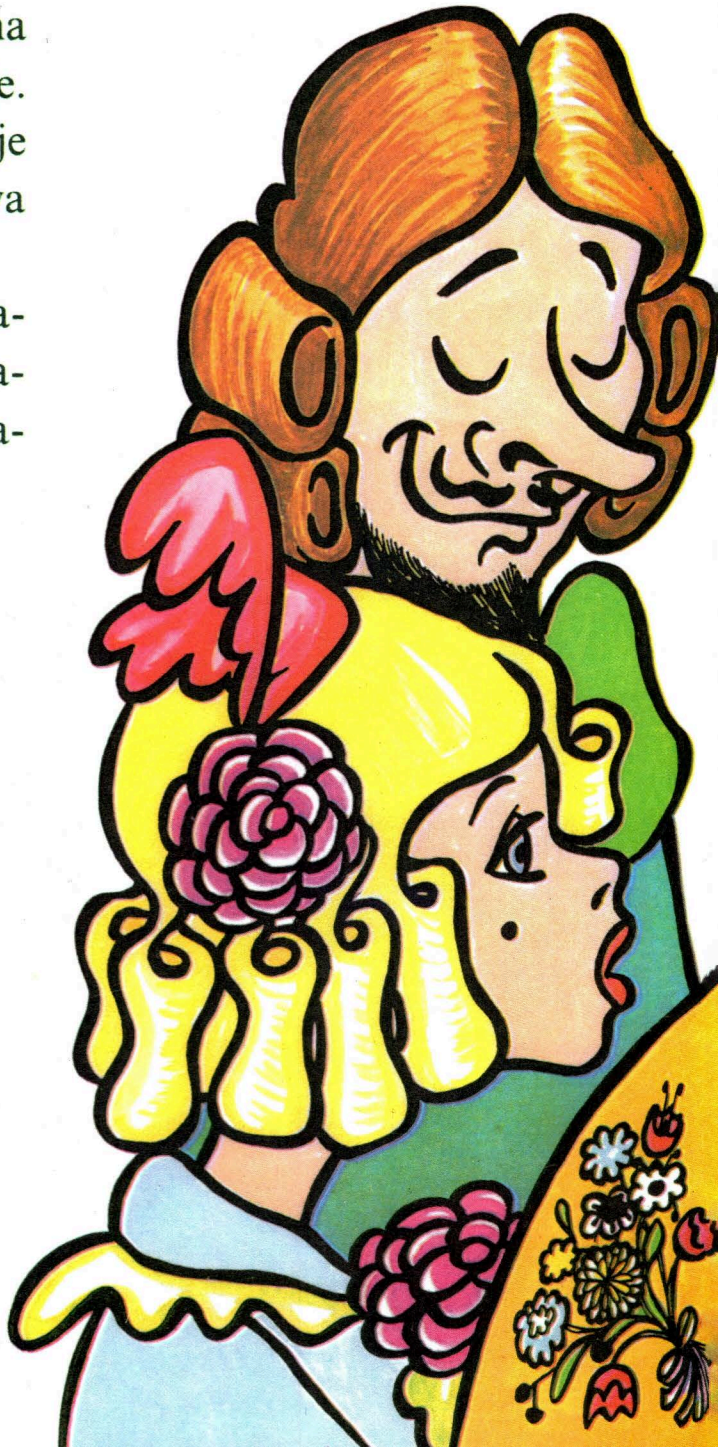

PIJETAO, PAS I LISICA

Dogodilo se da su pijetao i pas zajednički putovali. Mrak ih zatekne u polju i oni se zaustave da prenoće kraj velikoga šupljeg hrasta. Pijetao se popne na visoke grane, a pas se zavuče u šupljinu debla.

Pred zoru pijetao po svom običaju zapjeva. Odmah dotrča lisica. Vidjevši da je pijetao visoko na grani, poče mu objašnjavati kako je ona s kokošjim rodom u velikom prijateljstvu i da bi se zato s njim, pijetlom, rado zagrlila i izljubila.

— Onda i sama znaš da je naš rod gospodski i plemenit — reče pijetao. — Tako ti i ja putujem po svijetu sa svojim osobnim vratarom. Pokucaj o to deblo, pa će ti on otvoriti prolaz do mene.

Halapljiva lisica ne čekajući uđe u mračnu šupljinu:

— Hej, vrataru! — viknu ona.

Pas, koji je sve čuo, skoči i uhvati lisicu zubima za grlo.

PIJETLOVI I PREPELICA

Živjela u dvorištu dva pijetla. Domaćin kupi pripitomljenu prepelicu i pusti je među pijetlove. Oni je počeše ključati i goniti jedan s jedne, a drugi s druge strane. Jadna prepelica se jedva nekako skloni, sakrije, pa počne oplakivati svoju zlu sudbinu. Jadikovala je što je dospjela među tuđine koji je ne trpe.

Ali, ne prođe mnogo vremena, a prepelica vidje kako se pijetlovi tuku i međusobno čerupaju. Onda se malo utješi, govoreći u sebi:

— Ovi i sami sebi oči vade.

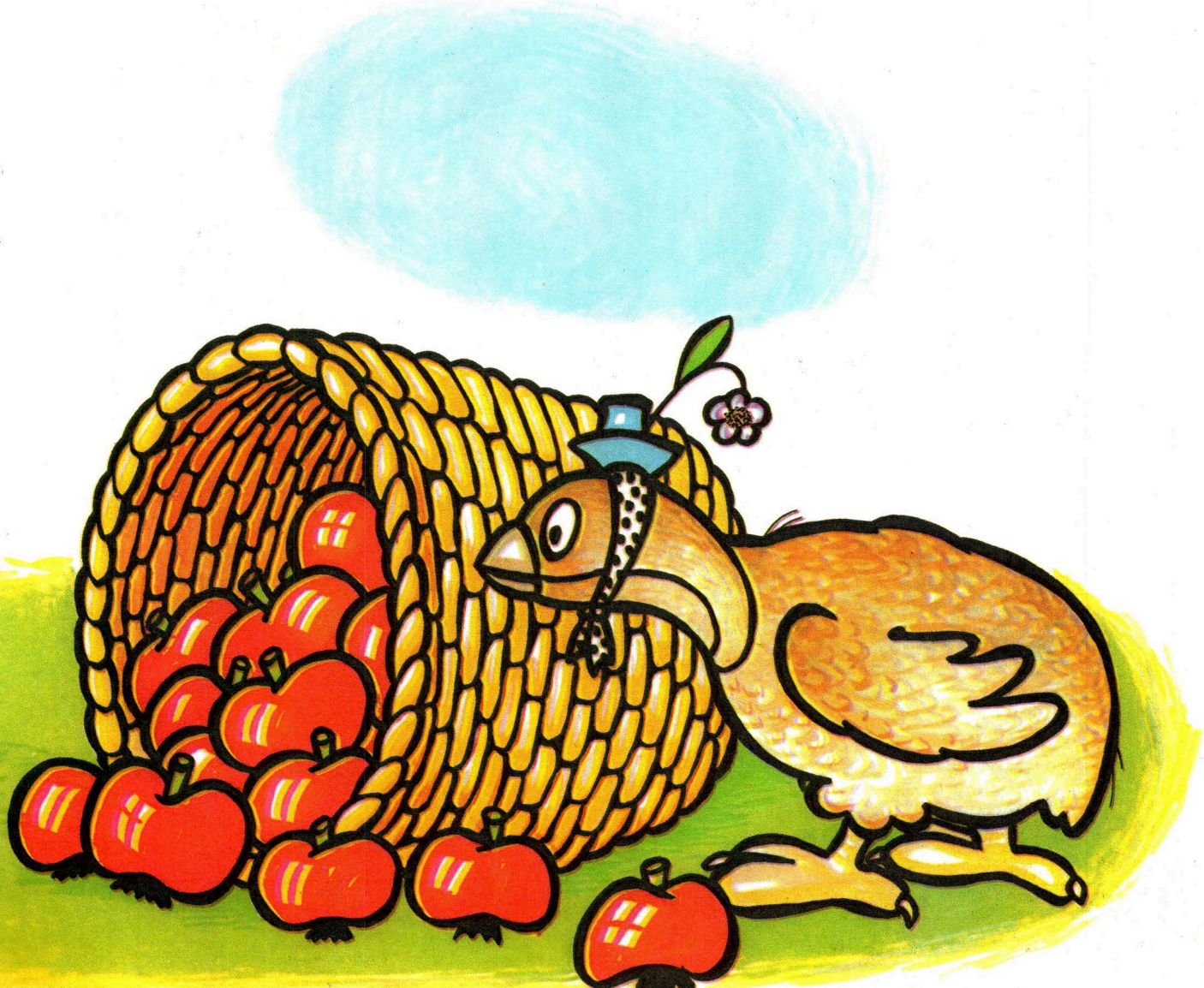

DVA MIŠA

Miš građanin dođe na selo da posjeti rođaka, seoskog miša. Seoski miš sa zadovoljstvom dočeka gradskog miša i pred njega iznese sve najbolje što je imao: sušenih oraha, lanjskih lješnjaka, divljih krušaka i komadić dimljenog sira koji je posebno čuvan za blagdan.

Gradskom mišu sve to nije bilo dobro. Oklijevao je i dvoumio se da li da uopće nešto okusi. Njegovi gospodski zubi nisu na tako nešto navikli. I ono što je okusio nije mogao progutati.

— Eh, moj ubogi prijane! — reče on seoskom mišu mašući glavom. — Zar je to tvoja hrana? Zar je tako na selu? Dođi ti, brate, u grad, ako želiš vidjeti što je život.

Seoski miš prihvati poziv i pođe u grad s prijateljem. Kasno navečer stigoše u mjesto.

Gradski miš uvede gosta u smočnicu kuće u kojoj je živio, a to je bila kuća bogatog građanina. Tu je bilo mnoštvo jela: obješenih šunki, raznih sireva, pečenja ostavljenog za večeru. Začudi se seoski miš, ne vjeruje svojim očima.

Upravo miševi nakaniše da jedu, kad se začu neka buka. To se domaćin vraćao iz lova. Dvorište je grmjelo od topota konjskih kopita i laveža pasa. Gost sa sela strašno se uplaši i poče bježati po smočnici, ne znajući kamo da se skrije. Gradski miš ga jedva umiri govoreći mu:

— Nije to ništa. Ne boj se!

Počeše opet jesti, ali u smočnicu su svaki čas ulazili sluge i sluškinje, uzimajući sad pečenje, sad nešto drugo, a miševi bi svaki čas bježali naglo i strmoglavce kamo je koji mogao. Napokon jadni seoski miš poče preklinjati gradskog miša da ga što prije izvede iz grada:

— Hvala ti, brate, do neba! — reče on svom rođaku — ali, badava ti bilo svo bogatstvo s tolikim nemirom.

PAUN I ČAVKA

Ptice se sakupe na zbor da izaberu sebi poglavara. Najviše se među njima šepirio paun želeći da njega izaberu zato što je najljepši.

— Uzalud se šepiriš i kočoperiš — reče čavka paunu. — Od kakve će nam pomoći biti tvoje perje kad se budemo tukli s orlom? Treba da izaberemo najslobodnijeg, najhrabrijeg i najjačeg, a to nisi ti, premda ti je rep šaren.

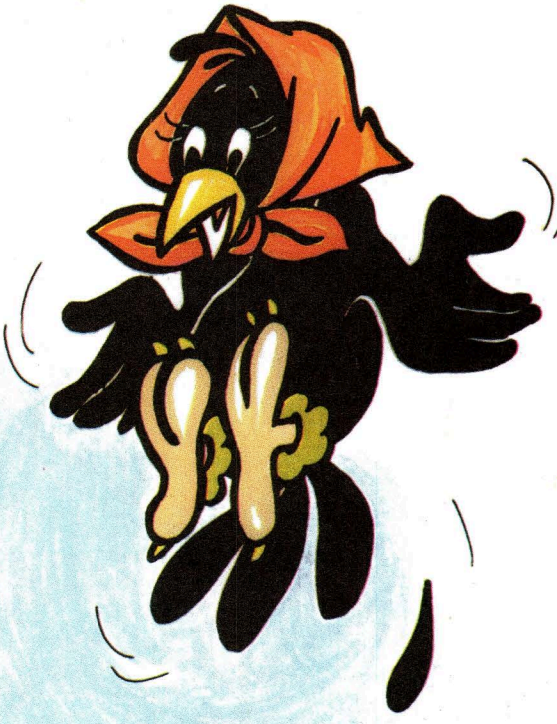

MIŠIĆ I MIŠICA

Poodrastao mišić i počeo izlaziti iz rupe. Prvi put u životu ugledao mačka. Upitao mišicu što je to.

— Ne pitaj me, sine, zlo je to i naopako! Zove se mačak. Dobro zapamti: kad vidiš da je u kući, nikako ne smiješ izlaziti iz rupe, inače će biti nesreće!

— Ime mu je strašno: mačak — reče mišić. — A vidi, mama, kako mirno leži i pričinja se nevještim. Samo se liže i gladi.

— Ne vjeruj mu, ponavljam ti, da te ne bi zlo zadesilo. Kad se mačak pričinja najmirnijim, onda ga se najviše valja čuvati.

Ali, mišić je bio previše znatiželjan i nije mogao mirovati. Sve više je izvirivao iz rupe da bolje promotri mačka. Odjednom, mačak ga pritisnu šapom. Mišić se jedva nekako ote i utrča u rupu cijučući.

— Cijuči, cijuči! — reče mu mati mišica. — Nisi htio slušati! Svrbjela su te leđa, ali pazi dobro tko će ti ih drugi put češati.

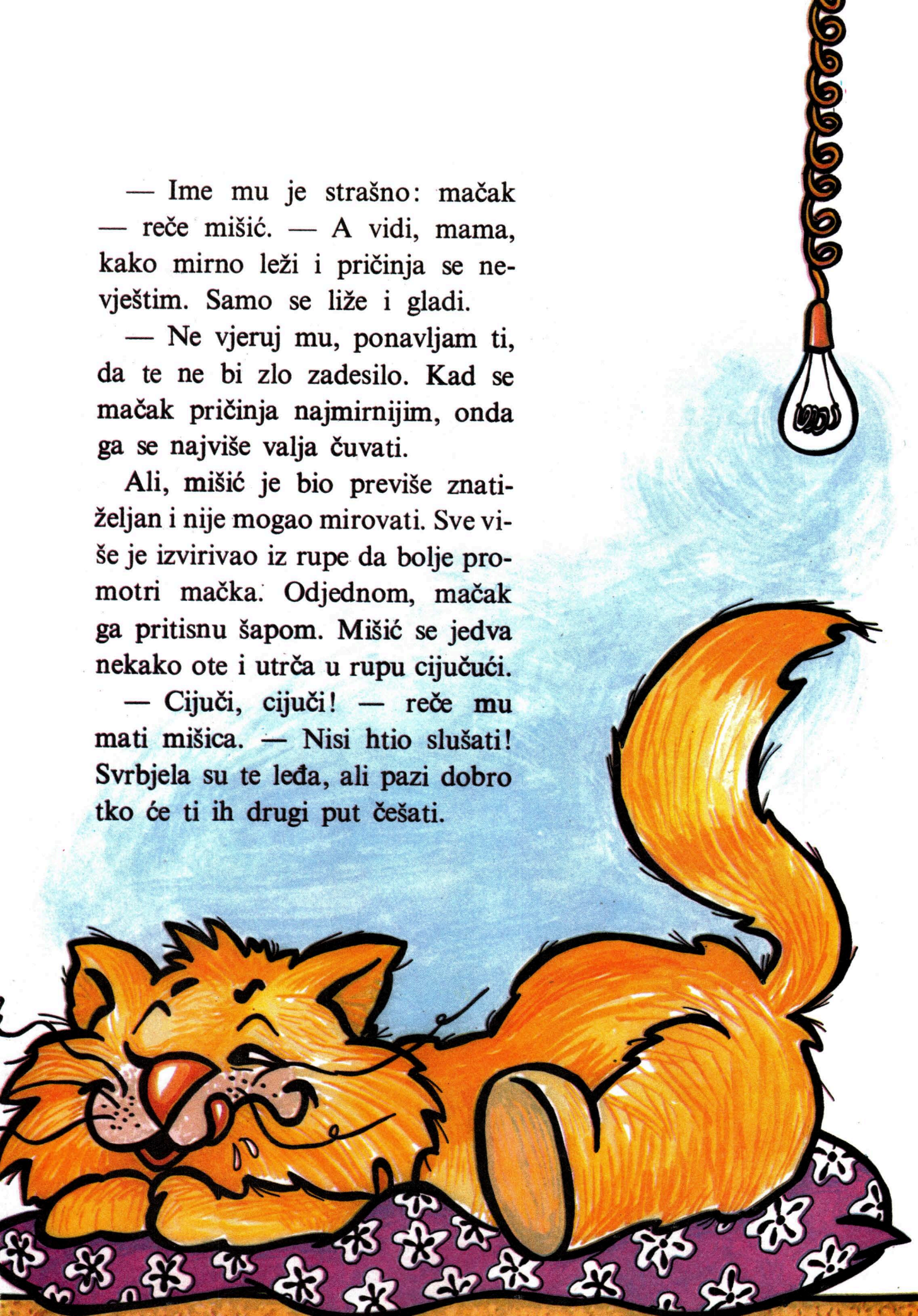

UGOJENA MAZGA

Da bi bolje prodao svoju mazgu, čovjek je poče gojiti ječmom. Mazga se zaista ugojila. Osjećajući se jakom, ona se uzoholi i reče gazdi da je proda kao konja, a ne kao mazgu. I tako je, reče ona, njen ujak bio konj, a ne magarac.

Gazda pristade. Kad je bio prvi sajam, on je odvede na mjesto gdje se prodaju dobri konji. A kad mazgu uzjahaše i kad se počeše utrkivati s konjima, ona zbog svoje debljine, a i zato što je mazga, posve zaostade. Kad je počeše bosti mamuzama i udarati bičem, ona povika:

— U pomoć! Nemojte više! Ja sam mazga! Mazga, shvatite, a otac mi je magarac!

LISICA I MAJMUN

Jednom su se četvoronožne životinje sakupile da najpametnijeg i najiskusnijeg među sobom izaberu za vladara, pa da mu dadu vlast. Majmun je svojim plesanjem, skakanjem i prevrtanjem odmah toliko zadivio i zanio sve prisutne, da su se oni jednodušno suglasili da baš majmun bude izabran za vođu.

Lisici to nije bilo pravo, ali nije mogla ništa protiv glasova većine. Zato je šutjela. Ubrzo potom ona ugleda na

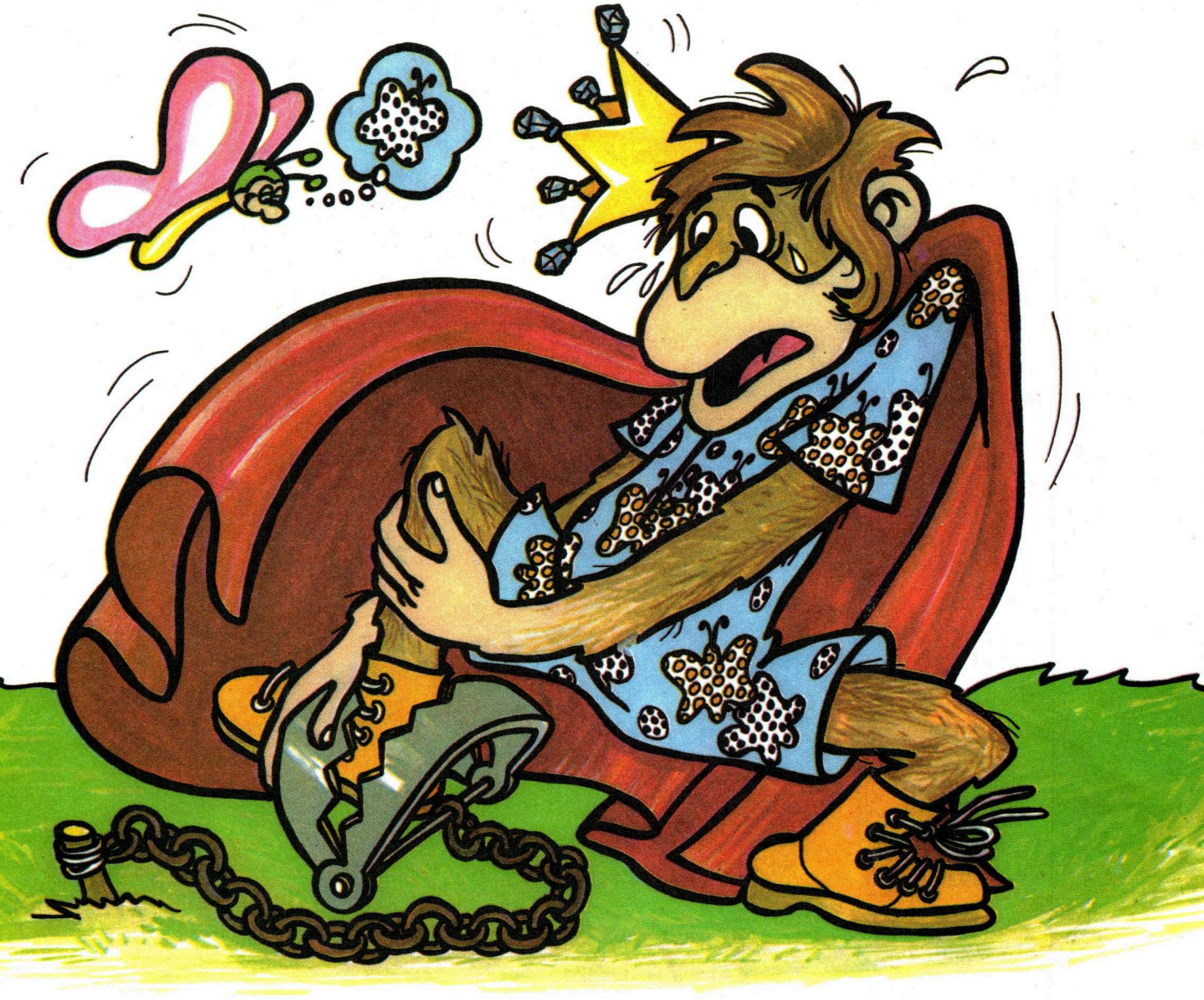

jednom skrovitom mjestu poveći komad mesa stavljen u željeznu klopku. Brzo dovede majmuna rekavši mu da je našla meso, ali da ga ne smije uzeti jer po zakonu to može učiniti samo vladar.

— Imaš pravo, mudra lisico — reče majmun. Zatim htjede uzeti meso, pa se uhvati u zamku.

— Pleši sad i prevrći se preko glave! — reče mu lisica podsmješljivo. — Potrebna je pamet, a ne prevrtanje, onome tko hoće mnogima vladati!

SLAVUJ, KUKAVICA I MAGARAC

Slavuj je, kao i uvijek, pjevao u proljeće. Kukavica mu se obrati i reče:

— Hoćeš li da se okladimo da ja pjevam ljepše od tebe?

— Hajde, ako baš želiš — odgovori slavuj. — A tko će biti sudac?

— Eno onaj što tamo pase —

reče kukavica. — Vidiš kolike su mu uši?

Oni se počeše nadmetati u pjevanju. Ali, što se magarac razumije u ptičji pjev! On na kraju reče da kukavica ljepše pjeva. I slavuj izgubi okladu.

Jedan pastir utješi slavuja ovim riječima:

— Ne stidi se, slavuju! Za tebe je velika čast što se tvoja pjesma ne sviđa magarcu.

VUK I ŽDRAL

Dok je proždirao ovcu, vuku zastade kost u grlu. Počeo je zavijati i jaukati moleći svakoga tko je tuda prolazio da mu izvuče kost. Obećavao je za to veliku nagradu.

Dugovrati ždral polakomi se na nagradu, pa zavuče glavu vuku u grlo i izvadi kost. Leteći iznad vuka, on zatraži obećanu nagradu.

— Zar ti je mala nagrada što si iz ovakvih čeljusti izvukao zdravu i čitavu glavu? — upita vuk.

ŽABA I VOL

Stojeći na ivici bare, žaba vidje vola na livadi, pa se poče hvalisati drugim žabama:

— Samo da hoću — reče ona — mogla bih biti velika kao onaj vol.

— Šuti, ne luduj! Otkud bi žaba mogla biti kao vol? — rekoše joj druge žabe.

— Ne vjerujete? — uzviknu ona. — Čekajte malo!

Onda se napne iz sve snage i upita:

— A? Jesam li kao vol?

— Ne luduj! Nisi još ni približno! Gdje si ti od vola!

Žaba se tada napne još jače i toliko se napuhala, da je pukla i rasprsla se.

ČAVKA I DRUGE PTICE

Kad su ptice izabrale orla za cara, dogovoriše se da se u zakazani dan sakupe, pa da svaka od njih pokaže što zna.

Čavka se stidjela da se na skupu pokaže sa svojim perjem. Pokupi

razno šareno perje mnogih ptica i okiti se njime, te dođe na skup.

Ptice prepoznaše svaka svoje pero. Prilazile su čavki i svaka uze svoje pero.

Na kraju čavka ostade onakva kakvu ju je priroda stvorila. Bez tuđeg perja bila je ljepša.

PUTNICI I TOPOLA

Putnici za vrućine legoše u hlad velike topole da se odmore. Kad su krenuli dalje, rekoše:

— Šteta što je ovako veliko drvo bez ploda i nekorisno!

Topola odgovori:

— Vidite, ljudi, koliko ste nezahvalni i nerazumni! Mene, koja sam vas hladom zaštitila i osvježila, koja vas zimi grijem i dajem vam građu za domove, nazivate bezplodnom i nekorisnom. Mislite samo na brzu korist, na svoj želudac! Kada biste samo malo bolje zagledali, vidjeli biste koliko ja stvorova ispod svoje kore hranim i napajam. Pa ni vi bez drveća kao što sam ja ne biste imali ne samo hranu nego ni zraka koji dišete.

LOVAC I KOS

Lovac je postavljao zamku za ptice. Gledali to kosovi, pa zapitali lovca što radi. Lovac odgovori da zida grad.

Kad lovac ode, jedan kos, koji je bio radoznaliji od drugih, priđe da vidi kakav je to grad i odmah se uhvati u zamku.

— Eh, lukava i zla varalico! — počeše da se tuže kosovi. — Kada je takav tvoj grad, kako li će biti sretni građani koji u njemu budu živjeli.

MAJMUN I PLISKAVICA

Putujući morem mornari stigoše nedaleko od grada Afene: Vodili su sa sobom majmuna: Iznenada se podiže jaka bura, pa se brod prevrnu i potonu. Mornari se spasu plivajući, a majmun se poče utapati.

Videći majmuna i pomislivši da je to čovjek, jedna pliskavica dopliva do njega, stavi ga na svoja leđa i ponese prema obali. Plivajući za-

pita majmuna tko je i odakle je. Majmun odgovori da je iz Atene i da je plemenita roda. Pliskavica ga upita poznaje li Pirej. Tako se zove poznata luka u Ateni.

— Pirej! — uzviknu lakomislen majmun neznalica. — Poznajem Pireja, kako da ne, on mi je rođak!

— Je li? — reče pliskavica. — Blago tebi, čudni stvore! Zamalo se nisi utopio, a ipak lažeš! Dođe mi da te zbacim u vodu, kad te ni pogibija ne može naučiti da govoriš istinu.

VUK I LAV

Vuk ugrabi ovcu iz stada. Odnoseći je dalje od pastira i pasa, pođe da je na miru pojede.

Presretne ga lav i otme mu ovcu. Stojeći podalje i promatrajući lava kako kida i jede plijen, vuk mu reče:

— Nije u redu što si mi oteo ovcu. To je nepravedno!

— Gle, molim te! — nasmija se lav. — Zar si je ti pravedno stekao?

LAV I BIK

Stari lav sretne mladog i jakog bika. Ne pouzdavajući se više u svoju snagu, pristupi biku, pa ga pomirljivo i prijateljski pozdravi. Reče da je pripremio veliku gozbu. Moli ga da mu dođe na večeru.

Više iz znatiželje negoli radi večere pođe bik da vidi tu lavovsku gozbu. A kad uđe u lavlju kuću ne vidje da je išta za jelo pripremljeno, pa čak ni vatru na ognjištu. Bik posumnja u lavove dobre namjere. Shvatio je o čijoj se koži radi. Zato okrete lavu svoje jake rogove i krenu da se udalji.

— Čekaj, prijatelju, pričekaj! — govorio mu je lav. — Sad će večera biti gotova.

— Večera se predomislila — odvrati bik — pa odlazi. A ti odsad zovi na gozbu nekoga tko će ti više vjerovati.

VUK I KONJ

Vuk, koji je već ostario, opazi u polju dobrog konja. Nije ga smio napasti bojeći se da će mu konj pobjeći ili čak da će ga nadjačati. Zato naumi da prevari konja. Priđe mu krotko i upita ga za zdravlje. Konj prozre to lukavstvo, pa odgovori da je dobro. Smeta mu samo, reče on, trn koji mu se zabio u stražnju nogu, pa ga to boli.

— Može se to lako ukloniti — reče vuk pomislivši da mu je prijevara uspjela. — Daj da ti ja svojim zubima izvučem taj trn.

Konj podiže nogu i kad se vuk posve približio udari ga u gubicu iz sve snage. Zatim smjesta pobježe.

Teško ozlijeđen vuk ostade ležeći na travi. Jaučući, predbacivao je sebi:

— Ej, vuče, vuče, uvijek si lagao, a sada si čini se dolagao.

LISICA I VUK

Prilično ostarjela lisica sretne u šumi vuka. Vuk se zaleti na nju, ali ga ona poče moliti da je ne dira. Rekla je da je ona bijedna, mršava i stara, da na njoj nema ničega osim kože i kostiju.

Vuk joj reče:

— Ako mi kažeš tri istine u koje moram povjerovati, pustit ću te.

— Prvo — poče lisica — proklinjem čas kad sam te srela.

— Dobro, to ti vjerujem.

— Drugo, ako te opet sretnem, željela bih da te vidim slijepog.

— I to ti moram povjerovati.

— Treće, voljela bih, brate, da jednostavno crkneš, da te više ne sretnem ni slijepog ni okatog.

— Jednom si, eto, i ti bila iskrena! — nasmija se vuk, pa pusti lisicu da ide kud je oči vode i noge nose.

USTRIJELJENI ORAO

Orao je stajao visoko na stijeni i promatrao cijelu dolinu, tražeći što bi mogao uloviti za objed. Nije ni slutio da i sam može biti ulovljen. Lovac, koji ga je sakriven odavno vrebao, zape luk, pusti strijelu i smrtno rani orla.

— Ej, crni mi je lov danas! Zar sam zato ovdje nepomično čučao! — jeknu orao. A kad još zagleda strijelu kojom je pogođen i primijeti da je krase orlovska pera on uzdahnu:

— Moja me pera ubiše! Ne žalim se toliko na strijelu koliko na perje!

LAV I MEDVJED

Išli kroz šumu lav i medvjed tražeći nešto za jelo. Naiđu na mladog, debelog jelena. Salete ga, lako uhvate i ubiju. Stadoše razmišljati da li da ga podijele popola.

Osjećajući svoju glad, svaki je od njih držao da će mu polovica biti malo. Obojica su željela uzeti cijelog jelena. Počeše se tući i napokon iznemogli obojica padoše u nesvijest. Videći to, lisica, koja je sve promatrala iz prikrajka, polako se privuče i odvuče jelena.

Kad lav i medvjed dođoše k svijesti, gorko ojađeni uzviknuše:

— Jao nama s našom lakomošću! Zamalo izgubismo glave, a sve lisici na korist.

VUČICA I VUČIĆI

Razboljela se vučica, pa ostala ležati u bijedi i siromaštvu. Pitali je vučići:

— Imaš li, majko, gdjegod kakvog prijatelja u koga bismo mogli zatražiti pomoći?

— Eh, djeco moja! — odgovori vučica. — Mi smo vuci zle i opake ćudi! Dok smo zdravi samo o sebi brinemo, a na štetu drugih. Tko da nam onda pomogne kad smo u nevolji?

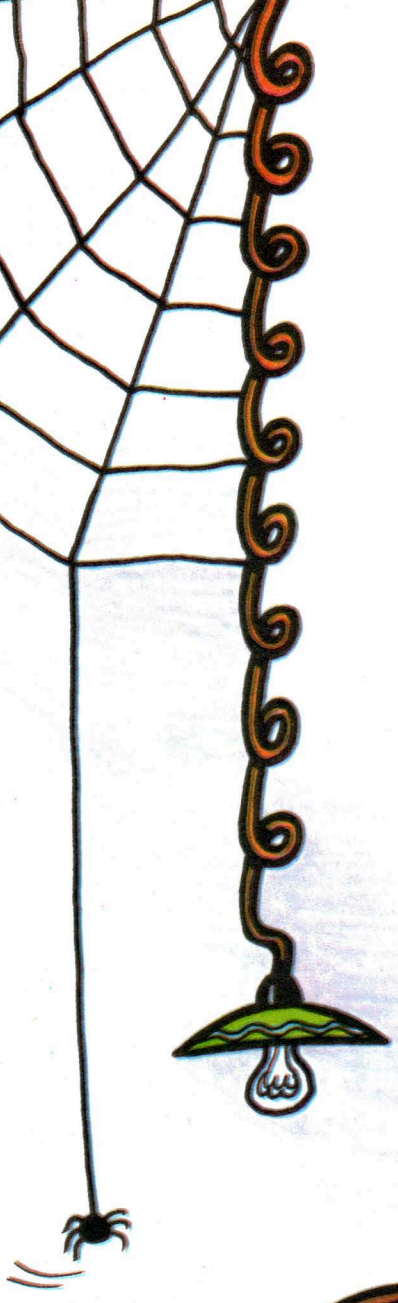

MESAR I PAS

Mesar je nešto poslovao po svojoj mesnici. Ušulja se njegov pas, ukrade volovsko srce i poče bježati. Mesar ga spazi, ali pas je već bio daleko odmakao, pa mesar samo zlovoljno viknu za njim:

— Bježi, samo, bježi i uživaj! Uzeo si mi volovsko srce, ali si mi dao pamet. Sad znam kako da ubuduće postupam s tobom.

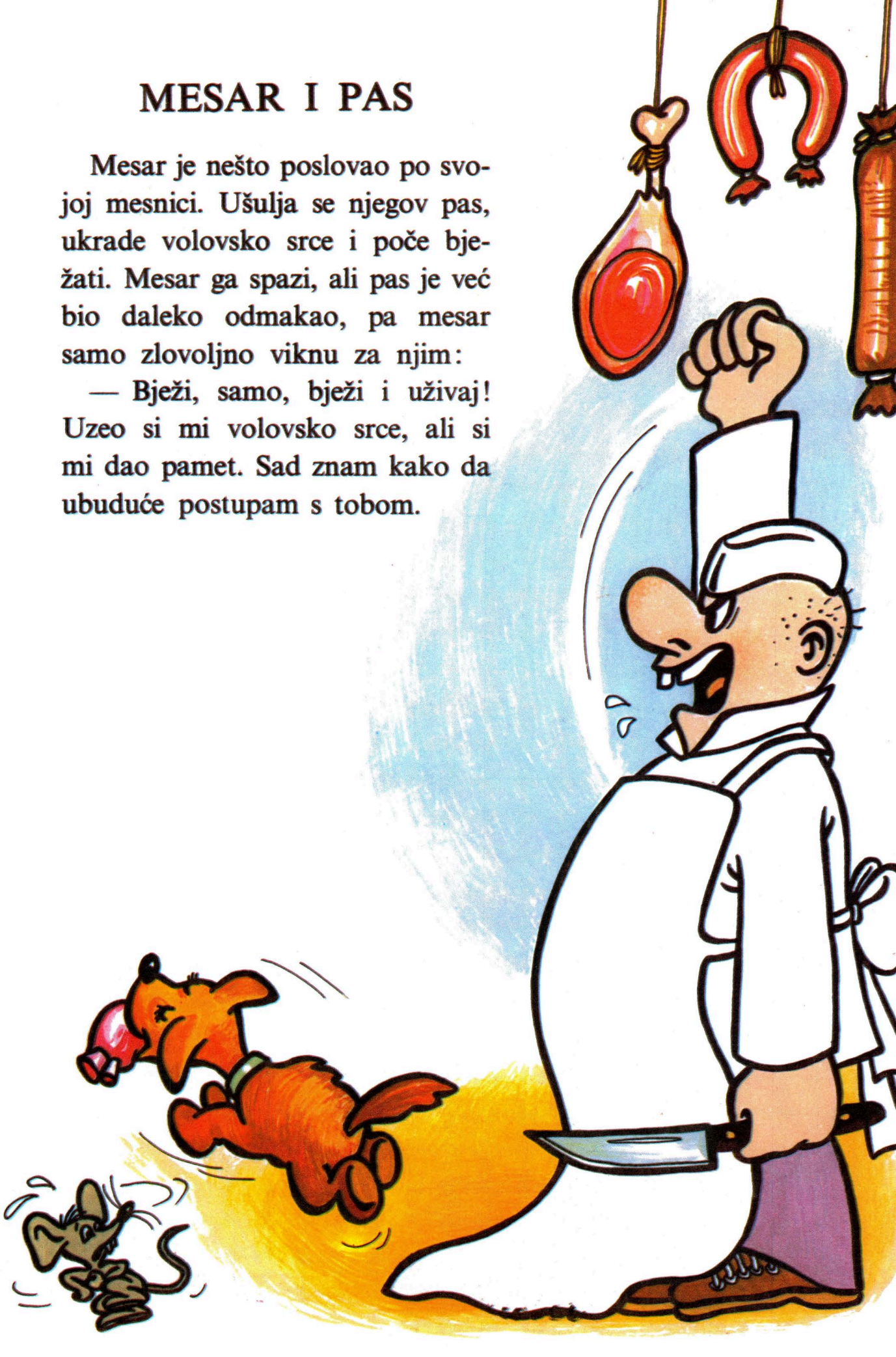

DIVLJI VEPAR I LISICA

Divlji vepar oštrio zube pod jednim hrastom. Lisica ga upita zar se to namjerava tući s nekim kad oštri zube.

— Ne namjeravam se tući — odgovori vepar — ali, ako dođe do nevolje, bolje je da zubi budu oštri.

PROŽDRLJIVA LISICA

Lisica vidjela sir, mlijeko i meso u pastirskoj kolibi. Provukla se kroz tijesni prozorčić u kolibu i tako se najela da nije mogla izići istim putem, a drugog nije ni imala.

Počela zapomagati. Naiđe druga lisica, pa je posavjetova da pričeka do sutra dok joj želudac ne splasne.

— A što će biti ako dotle naiđu pastiri?

— Eh, što će biti! — reče druga lisica. — Zato ti i zapomažeš jer znaš odgovor!

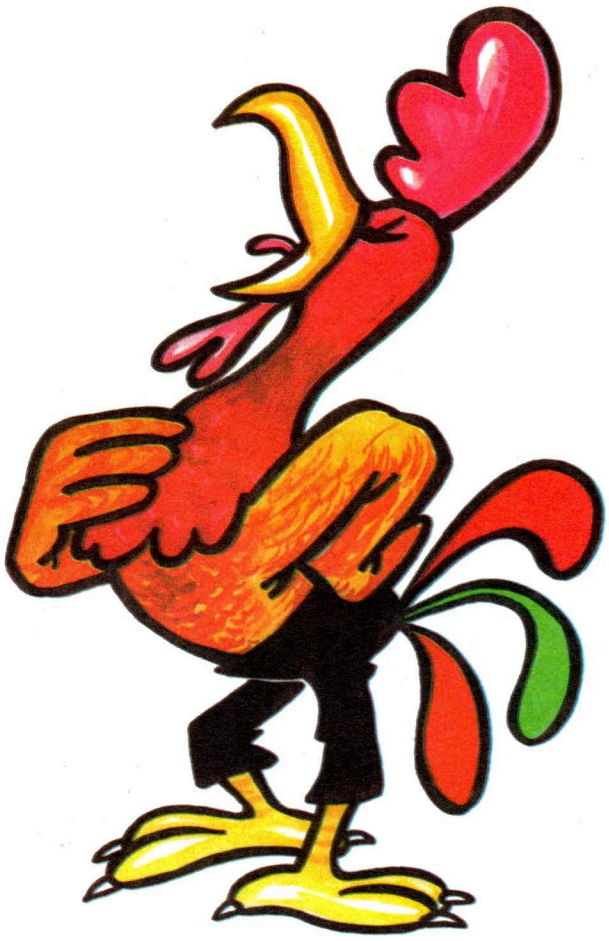

MAGARAC, PIJETAO I LAV

Magarac šetao s pijetlom u društvu. Odnekud naiđe lav i počne im se približavati. Upravo tada pijetao slučajno zakukurijeka.

Od toga glasa lav se prestravi i stade bježati. Magarac pomisli da to lav bježi jer se prepao od njega, magarca, pa potrča za lavom. Tako se posve udaljio od pijetla.

Lav sačeka magarca i pojede ga.

VUK I KOZA

Vuk ugleda kozu gdje pase na visokoj stijeni. Znajući da je ne može uhvatiti dok je gore na stijeni, vuk je poče mamiti:

— Sestrice, sestrice! — dovikivao joj je. — Nije dobro da se vereš tako visoko. Strmo je tamo, pa možeš pasti. Siđi u dolinu, ovdje će ti biti ljepše.

— Ne znam samo — reče koza — otkad su to koze vucima sestrice i otkad su vuci tako milosrdni. Bolje ti je da pođeš na neki potok, pa se ogledaj: na licu ti se vidi da ti dobrota ne pristaje.

ČAVKA I ORAO

Čavka vidje kako je orao sletio na janje, začas ga ugrabio i odnio. Onda se i ona zaleti na ovna, ali joj se kandže zamrse u vunu na ovnovim leđima, pa nije mogla odletjeti. Pastir uhvati čavku, potkreše joj krila, pa je dade djeci da se s njom igraju.

— Evo vam, djeco, čavke — reče on — koja htjede biti bolja od orla!

Djeca vežu čavku koncem za nogu, nahrane je, pa se stadoše igrati s njom.

Kad su čavki izrasla krila, ona se iskrade i odletje s koncem na nozi. Konac se zaplete oko jedne grane i čavka ostade visjeti na njoj.

— Ja sam jedna luda čavka — reče nesretna ptica sama sebi. — Stradam zato što ne mogu odmjeriti svoju snagu.

MESAREV PAS I VUK

Mesarevom psu dosadilo da stalno živi u jednom mjestu. Zaželio da pođe nekamo dalje, da vidi što se sve u širokom svijetu događa i radi. Jedne večeri iskrade se iz kuće. Dugo je išao dok napokon nije dospio u neku šumu. Pred zoru sretne ga jedan mršavi vuk.

Vuk je bio naumio da smjesta napadne psa, ali nije smio, jer je to bio velik i jak pas. Tako vuk namisli da se s psom upozna, pa mu priđe i upita ga kamo ide. Ovaj mu reče što želi i što je naumio.

— E, moj brajko! — reče vuk. — Nitko ne putuje više od mene, pa vidiš na što sam nalik. Nego, poslušaj ti mene. Dajem ti vučju riječ da je svako putovanje po svijetu čisto dangubljenje. Nema boljeg svijeta od onoga u kojem ti je pun želudac. Kada bi mene zapitao kamo bih želio otići, odgovorio bih ti da je to tamo odakle ti dolaziš, kad si tako uhranjen i debeo.

Pas shvati da u tome što vuk kaže ima istine, utoliko prije što je i sam počeo osjećati glad, pa odgovori:

— Dobro. Kad je tako, pođi sa mnom. Ja ću ti naći u selu gospodara koji će te dobro hraniti, samo da mu čuvaš kuću od lopova.

— Nitko mu je neće čuvati bolje od mene — reče vuk.

I tako krenu. Kad se sasvim razdanilo, vuk opazi da je psu oguljen vrat, pa ga upita što to znači.

— Ne pitaj ništa! — reče pas.

— Ali, reci, ipak! — rekao je vuk. — Sve je dobro znati.

— Danju me vezuju lancem za vrat, a noću me puštaju na slobodu.

M

— Što? — uzviknu vuk zastavši kao ukopan. — Lancem za vrat! Tako je to, dakle! E, na čast ti tvoja gospodska hrana! Više se ja volim po svijetu probijati kao i dosad. Ostaj mi zdravo!

I vuk otrča na svoju stranu.

KONJ I KONJUŠAR

Primijeti konj da ga konjušar zakida na zobi, krade je i prodaje, a umjesto toga pere ga i timari više no što je potrebno.

— Pokvarenjače! — reče mu konj. — Ne timari me i ne maži me toliko, kad mi moju zob ne daješ.

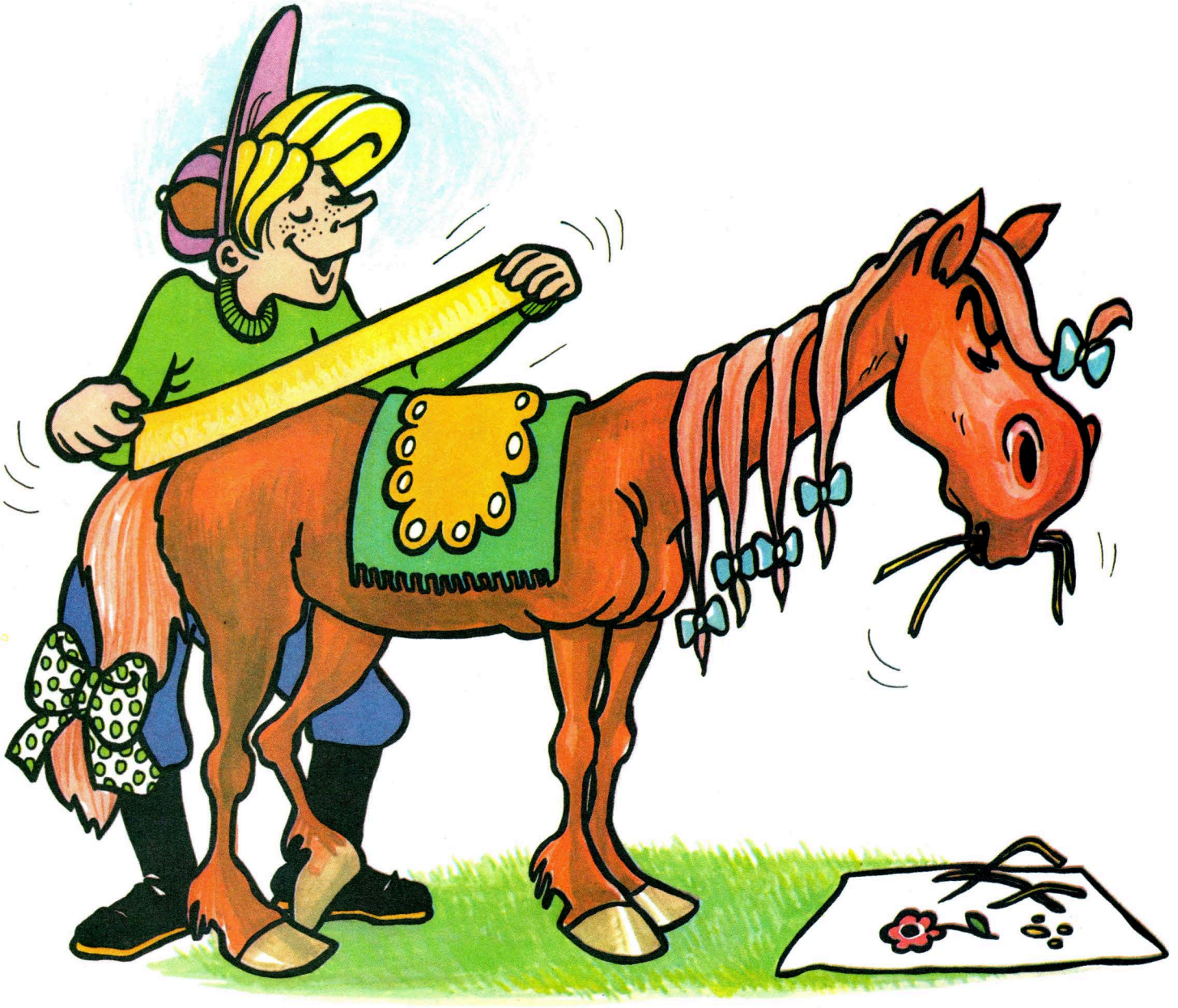

JARAC, BIK I LAV

Bik izdaleka opazi strašnog lava, prestraši se, pobježe i sakri se u jednoj staji. Domaći jarac, koji je tu stanovao, stade ga tjerati, prijeteći mu rogovima.

— Miruj, dobri jarče — reče bik — samo dok prođe lav. Neću ti oteti tvoju staju.

Ali, što je jednom jarcu na pameti, koje gotovo i nema, od toga on lako ne odstupa. Salijetao je bika sa svih strana, goneći ga, te se ovaj ozbiljno rasrdio.

Kad lav prođe i ode, bik izlazeći iz staje snažno udari jarca. Ovaj se prevrne zameketavši:

— Mekekeeee!

— Mekeći koliko te volja! Tako i tako ne znaš kad je vrijeme da budeš miran — reče bik.

LISICA I DRVOSJEČA

Bježeći od lovaca, lisica utrči u drvosječinu kolibu i zamoli da se tu sakrije dok lovci ne prođu. Lovci stignu pred kuću i zapitaju nije li tuda protrčala lisica.

Drvosječa izađe i odgovori da nije ništa vidio, ali je pri tom krišom lovcima prstom pokazao na kuću. Lovci se nisu dosjetili što to znači, već otrčaše dalje.

Međutim, lisica je sve to vidjela. Kad su se gonioci udaljili, ona otrči iz kuće ne rekavši drvosječi ni zbogom niti hvala. Drvosječa je bio veoma nezadovoljan takvom lisičinom nezahvalnošću.

— Prst ovog čovjeka nije u suglasnosti s njegovim ustima — razmišljala je lisica za to vrijeme. — On je zacijelo očekivao moju zahvalnost, a tko zna može li shvatiti da se osramotio!

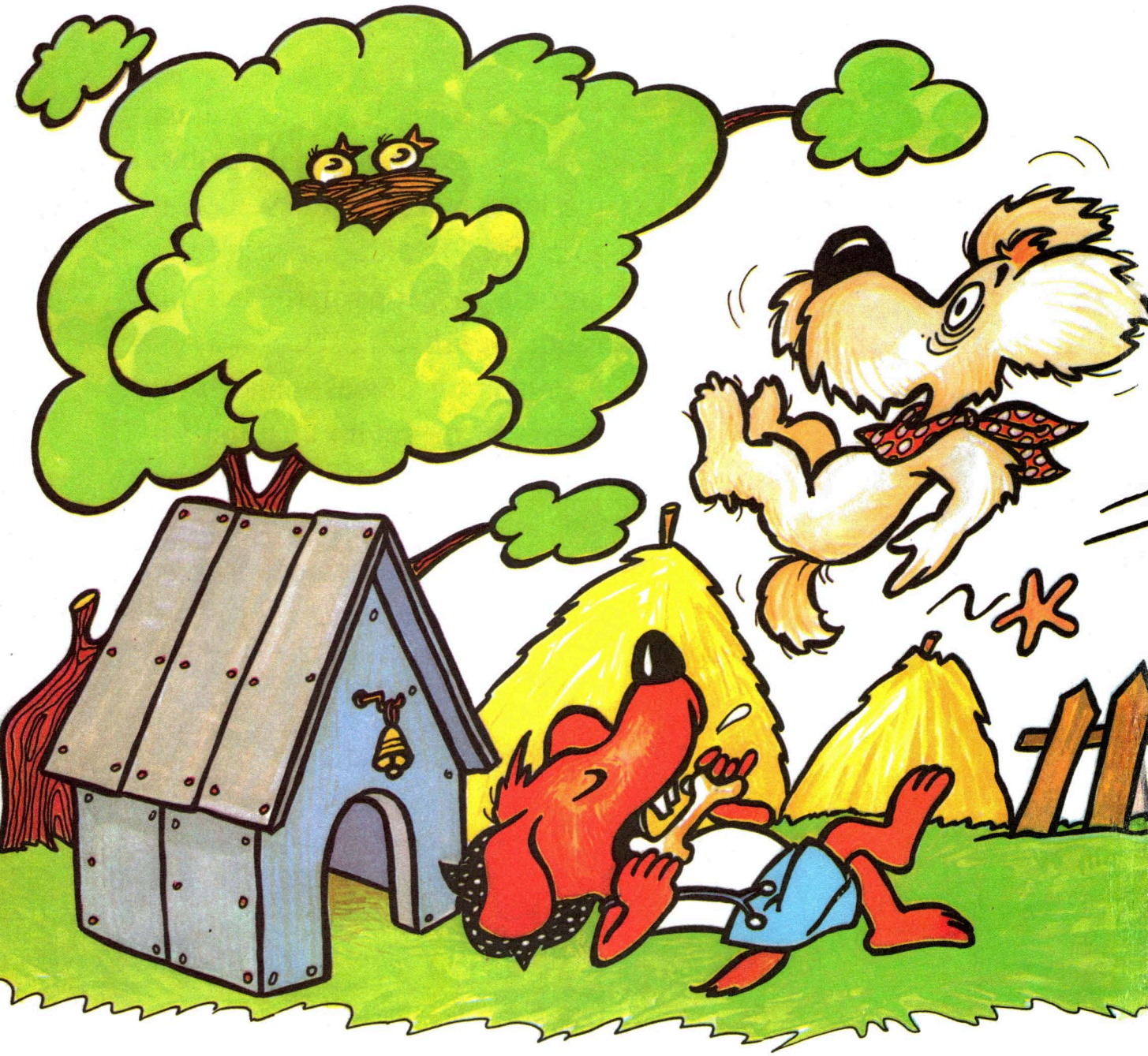

ČOVJEK I DVA PSA

Pripremao čovjek gozbu za mnogo svojih prijatelja. Njegov pas javi to drugom psu, svom poznaniku, i pozove ga na čašćenje. Uzdajući se u svog prijatelja, drugi pas uđe u kuhinju u kojoj se gozba pripremala, pa počne veselo po njoj šetati mašući repom. Ugledavši nepoznatog psa, sluge ga nemilosrdno izbaciše kroz prozor.

Jadan pas tresne o zemlju i uplašivši se počne bježati. Drugi psi, kojima se hvalio da će ići na veliku gozbu, upitaju ga kako se tamo proveo.

— Sjajno! — odgovori pas. — Previše sam se najeo, a toliko napio da nisam mogao ni vrata pogoditi nego sam izišao kroz prozor.

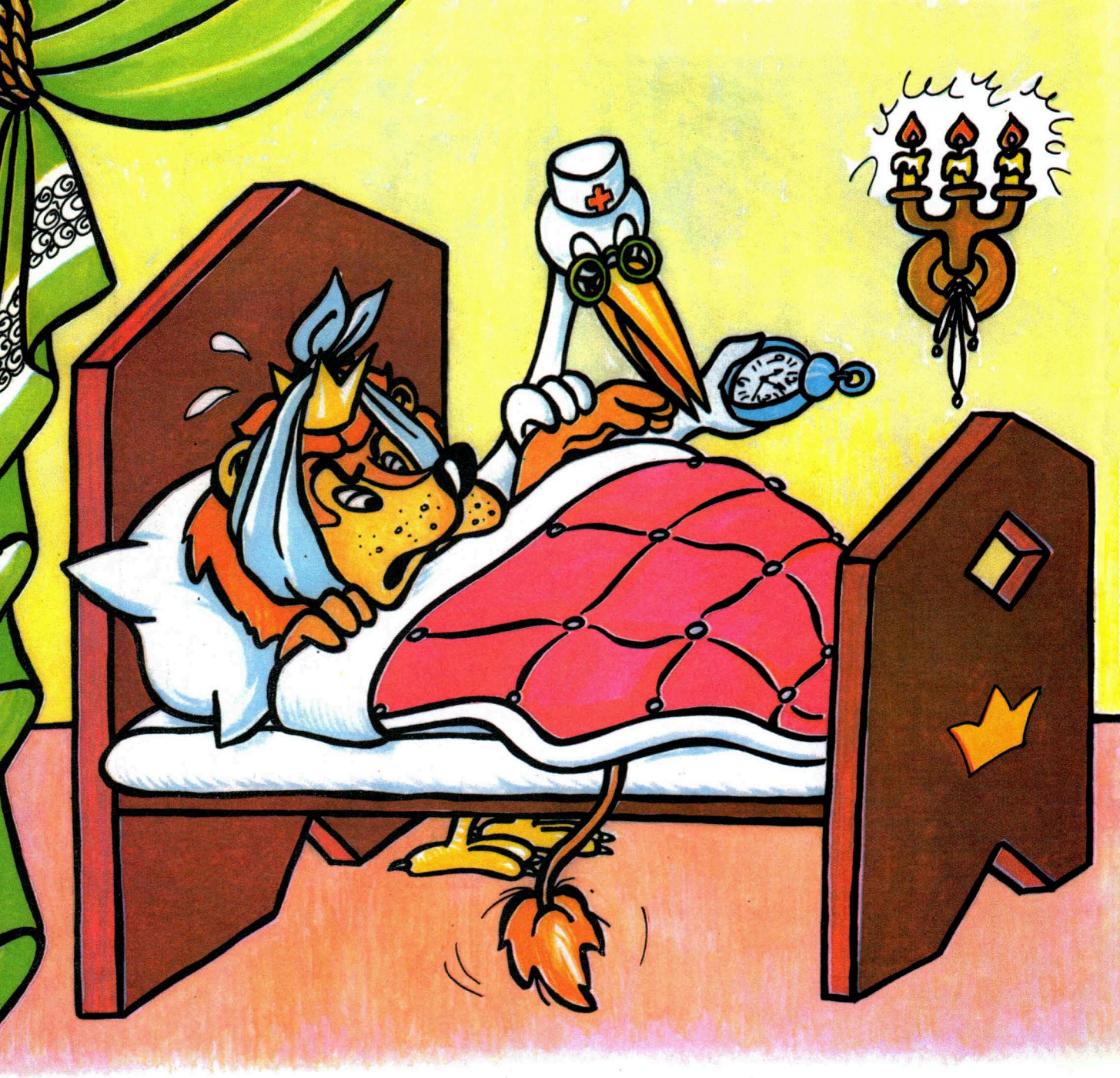

LAV, VUK I LISAC

Lav, najstariji među lavovima i car životinja, bio je slaba zdravlja i nije izlazio iz svoje pećine. Mnogi lavovi, carski ministri, velikodostojnici i poglavari zvijeri, pa i sam majmun, vođa protudvorske stranke, okupe se da podvore lava, svoga cara.

Vuk, prvi velikodostojnik, odavno je bio kivan na svog susjeda, starog lisca, zato što je ovaj hvatao najdeblje guske njemu ispred nosa, hranio se njima, a darove vuku nikad nije donosio. Zato je vrebao zgodu da liscu naškodi. Videći, dakle, sada da lisca nema na skupu, počne ga kle-

vetati. Rekao je kako lisac ne samo da ne poštuje svog gospodara nego ga i prezire i ruga mu se.

Ali, u tom trenu pristiže lisac, pa je s vrata čuo što govori vuk. No, pretvarajući se da ništa ne zna, on slobodno uđe, stade usred pećine i smjerno se pred lavom pokloni. Lav, sav bijesan onim što je maločas čuo, nije ni pogledao lisca niti obratio pozornost na njegovo klanjanje već zlovoljno zagrmi:

— Tako, tako! Kad sam zdrav, ti dolaziš prvi, a kad sam bolestan, onda se jedva nakaniš da i posljednji dođeš!

— Samo moja ljubav i vjernost prema tebi — reče lisac — uzrok su što tako kasno stižem, gospodaru! Donosim ti lijek.

— Kakav lijek? — upita car. — Reci i ne sumnjaj u moju zahvalnost.

— Išao sam se raspitati u najmudrijih liječnika u susjednom carstvu — reče lisac. — Ovo je najbolji lijek za tvoju bolest: zapovjedi da se vuk živ odere i smjesta se ogrni vrućom vučjom kožom, pa ćeš ozdraviti.

Car dade znak glavom. Lavovi skoče na vuka i izvrše što je rečeno.

LAV, BIKOVI I LISICA

Vidio lav da su tri bika uvijek zajedno, da žive u slozi i ljubavi, pa nikako nije mogao na njih udariti.

Poslao lisicu da ih zavadi.

To je lisici uspjelo.

Udarajući na bikove, lav jednog po jednog savlada, ubije, raskomada i proždere.

LAV I DIVLJI VEPAR

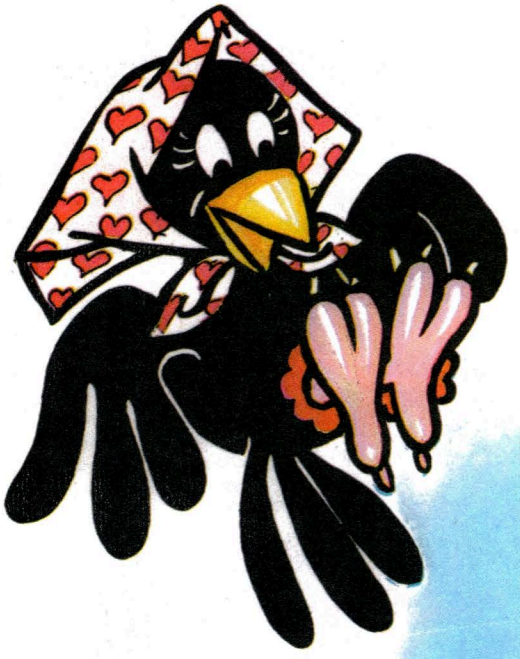

Jednoga žarkog ljetnjeg dana lav i divlji vepar dođu istodobno na izvor da se rashlade i napiju, ali se zavade oko toga tko će prvi piti.

Nasrnu jedan na drugog. Ubrzo su bili u ranama od oštrih kandži i očnjaka. Prekidoše na trenutak bitku da odahnu, ali je nastaviše s još većom žestinom.

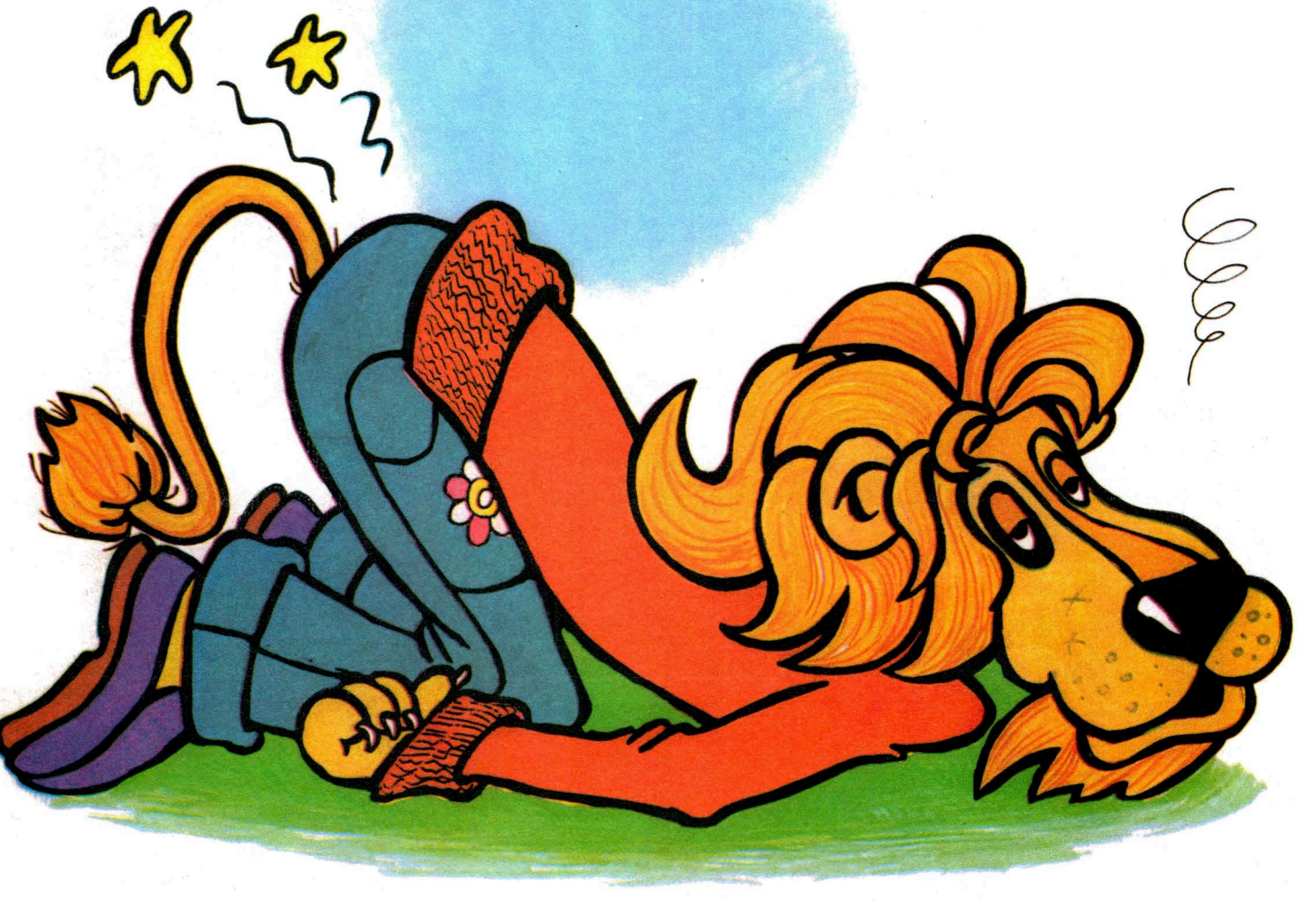

Orlovi i gavranovi osjetiše krv, pa s radošću stadoše oblijetati oko zavađenih. Kad su lav i vepar to primijetili, prestadoše se tući.

— Jesmo li poludjeli? — zapitaše se oni. — Zar za dobro lešinara, naših zajedničkih neprijatelja, da se krvimo i ubijamo?

Onda se pomiriše, spokojno se napiše i odoše svaki svojim putem.

MIŠEVI I ZVONČIĆI

Nađu miševi dva zvončića. Počnu se savjetovati za što bi se mogli korisno upotrijebiti.

Neki rekoše da bi zvončiće trebalo privezati starješini za vrat ili za rep, da mu zveče u znak počasti. Starješina zahvali svima na lijepoj pažnji, ali odbi tu počast. Reče da sa zvončićima ne bi mogao ni maknuti iz rupe, a da ga mačka ne čuje.

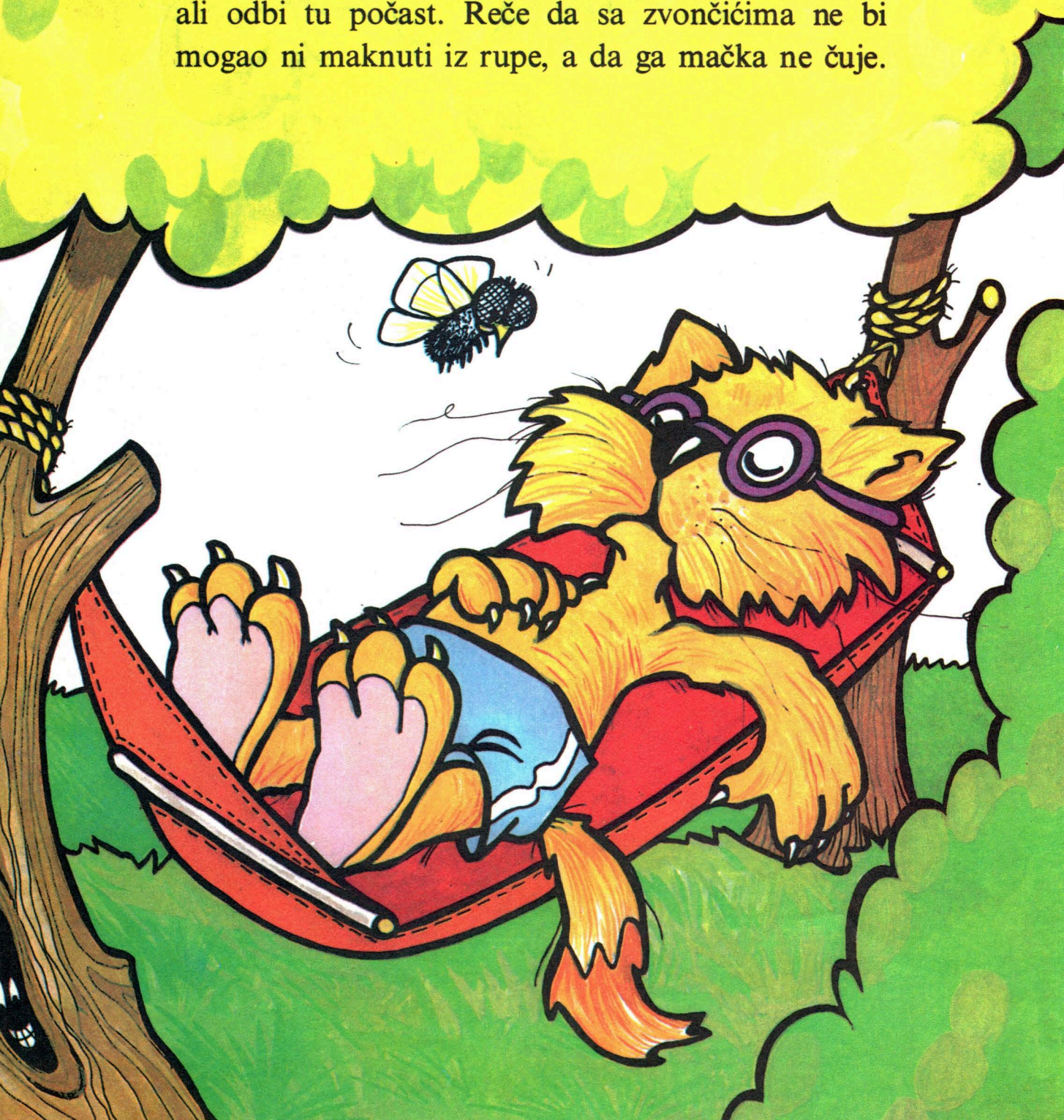

Tako nekome dođe na pamet te predloži da se zvončići vežu za vrat mački. To svi prihvate. Ali, eto nevolje: nitko neće da se prihvati da taj opasan posao obavi. Stariji miševi šalju mlađe zbog njihove veće spretnosti i brzine, a mlađi neće ni da čuju da tako veliko i slavno junaštvo preuzmu od starijih.

Odluku o izvršenju dogovorenog djela odgode do idućeg sabora, pa opet do idućeg, i tako ona nije provedena ni do danas.

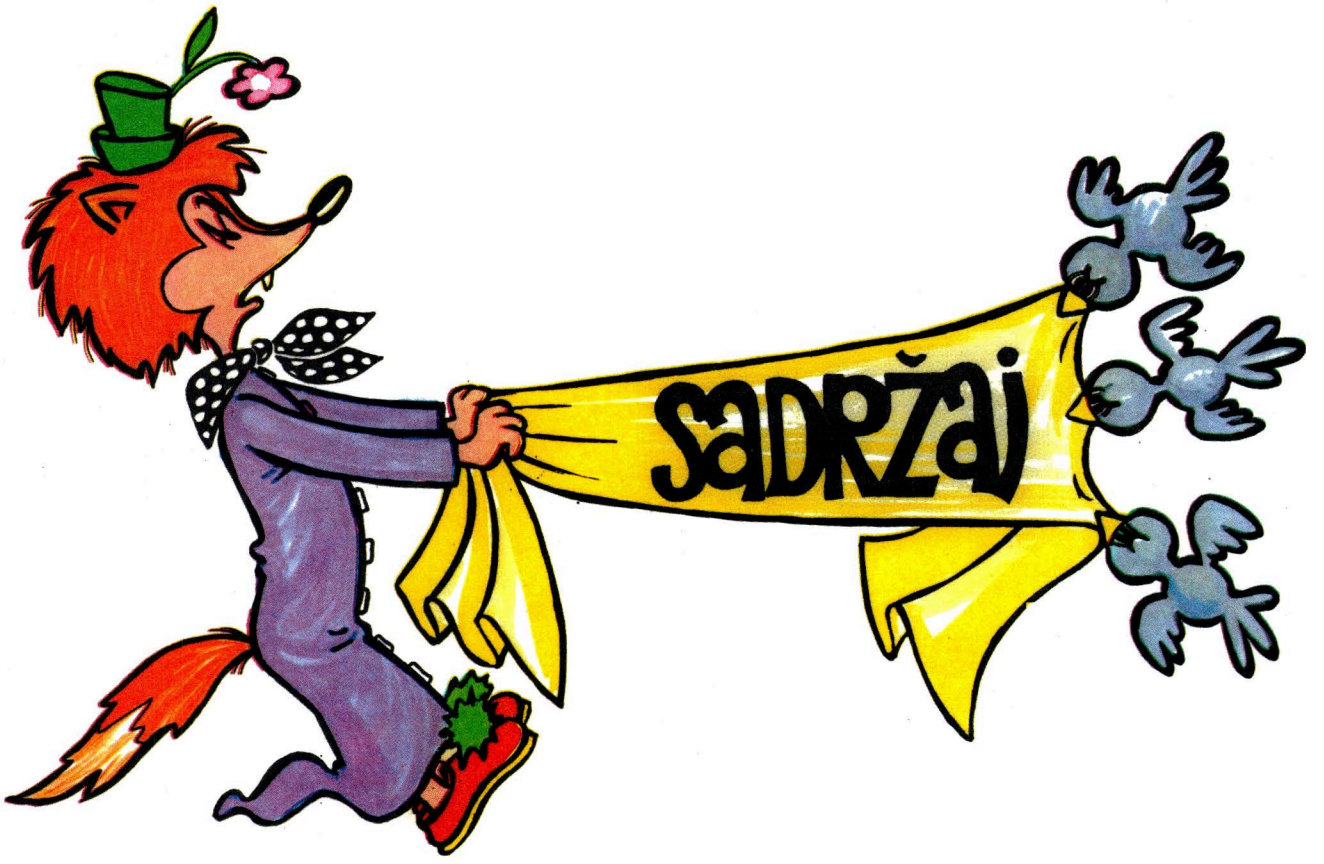

Predgovor	3
Lisica i gavran	5
Medvjed i pčele	7
Ovan i jelen	8
Lav i zec	11
Lisica i jarac	12
Cvrčak i mrav	14
Kos u krletki	15
Zečevi i lisice	16
Pijetao i dragulj	17
Kornjača i orao	18
Lisica, pijetao, kokoš i psi	19
Zečevi i žabe	22
Lav, miš i lisica	25
Papiga i mačka	26
Lav i lisica	28
Krmača i vučica	30

Vuk i janje 32
Jelenji rogovi 34
Vuk i ovca 35
Orao i lisica 36
Konj i magarac 38
Žabe, panj i hidra 40
Slavuj i jastreb 42
Lisice 43
Lav i magarac 44
Žena i kokoš 45
Medvjed i medvjedar 46
Lisica i grožđe 48
Kovač i pas 49
Lav i miš 51
Jastreb i kukavica 52
Lav, magarac i lisica 54
Jelen i vinograd 55
Pas i vuk 56
Magarac u lavljoj koži 58
Mladi i stari jelen 59
Lisica i kupina 60
Psi 61
Mačak i miševi 63
Pijetao, lisica i kokoši 64
Dvije žabe 66
Ris i lisica 67
Zec i lav 68
Papiga i druge ptice 70
Pijetao, pas i lisica 72
Pijetlovi i prepelice 75
Dva miša 77
Paun i čavka 79
Mišić i mišica 80

Ugojena mazga 83
Lisica i majmun 84
Slavuj, kukavica i magarac 86
Vuk i ždral 88
Žaba i vol 89
Čavka i druge ptice 90
Putnici i topola 92
Lovac i kos 93
Majmun i pliskavica 94
Vuk i lav 96
Lav i bik 97
Vuk i konj 98
Lisica i vuk 100
Ustrijeljeni orao 102
Lav i medvjed 103
Vučica i vučići 104
Mesar i pas 105
Divlji vepar i lisica 106
Proždrljiva lisica 107
Magarac, pijetao i lav 108
Vuk i koza 109
Čavka i orao 110
Mesarev pas i vuk 112
Konj i konjušar 115
Jarac, bik i lav 116
Lisica i drvosječa 118
Čovjek i dva psa 120
Lav, vuk i lisica 122
Lav, bikovi i lisica 125
Lav i divlji vepar 126
Miševi i zvončići 128

Izdavač IRO "OTOKAR KERŠOVANI"
Opatija, Maršala Tita 65
Za izdavača Đuro Sršen
Pripremili S. Radović i P. Krstić
Ilustracije V. Likar-Smiljanić
Tisak "Tiskara Rijeka", Rijeka 1991
Naklada 5ooo